

Nr 50

Bevillningsutskottets betänkande angående beräkning av bevillningarna för budgetåret 1962/63, m. m., jämte i ämnet väckta motioner.

Jämlikt § 40 riksdagsordningen avger bevillningsutskottet härmed förslag till beräkning av de särskilda bevillningarnas belopp för budgetåret 1962/63 vid tillämpning av gällande eller vid innevarande års riksdag fastställda grunder.

På sätt framgår av det vid årets statsverksproposition fogade utdraget av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 3 januari 1962 (Bilaga 1 till statsverkspropositionen 1962: Inkomster å driftbudgeten) har chefen för finansdepartementet nämnda dag underställt Kungl. Maj:ts prövning finansplan och beräkning av inkomster å driftbudgeten för budgetåret 1962/63 jämte därmed sammanhängande frågor. Departementschefen har därvid anmält riksrevisionsverkets skrivelse den 12 december 1961 med inkomstberäkning för nämnda budgetår.

I en den 27 april 1962 dagtecknad proposition, nr 150, angående komplettering av riksstatsförslaget för budgetåret 1962/63, m. m., har Kungl. Maj:t bl. a. föreslagit riksdagen att besluta att statlig inkomstskatt för skattskyldig, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, skall ingå i preliminär skatt för budgetåret 1962/63 med 100 procent av grundbeloppet.

Propositionen nr 150 har i här berörd del hänvisats till bevillningsutskottet och i övrigt till statsutskottet.

Till utskottet har hänvisats följande i anledning av propositionen väckta motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 725 av herr *Bengtson m. fl.* och II: 880 av herr *Hedlund m. fl.*, vari hemställts, »att riksdagen vid sin behandling av proposition nr 150 i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt framläggande av förslag, i erforderlig omfattning till innevarande års höstriksdag, rörande skattelättnad och omfördelning av skattetrycket i enlighet med vad i motionerna anförts»;

2) de likalydande motionerna I: 726 av herr *Hagberg m. fl.* och II: 879 av herr *Heckscher m. fl.*, vari hemställts, »att riksdagen — under uttalande att en utgifts- och inkomstpolitik enligt de i motionerna anförda riktlinjerna bort och bör föras — måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna, att

enligt dess mening allmänna skatteberedningen bör, vid utformningen av sina förslag till statliga skatteskalor, arbeta med den utgångspunkten att det proportionella inkomstskiktet skall breddas högst väsentligt och att progressiviteten skall i betydande grad lindras»;

3) de likalydande motionerna I: 727 av herr *Lundström m. fl.* och II: 881 av herr *Ohlin m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen

a) med ändring av vad Kungl. Maj:t hemställt i proposition nr 150 måtte vid fastställande av inkomsterna å driftbudgeten för budgetåret 1962/63 upptaga inkomsterna från riksbanksfonden till 100 000 000 kronor,

b) i övrigt måtte beakta vad som i motionerna anförts i fråga om utformningen av statens skattepolitik samt en mera rättvisande redovisning av de statsfinansiella förutsättningarna;

4) de likalydande motionerna I: 728 av herrar *Ringaby* och *Kaijser* samt II: 878 av herrar *Fröding* och *Hedin*, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta, att statlig inkomstskatt för skattskyldig, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, skall ingå i preliminär skatt

a) för andra kalenderhalvåret 1962 med 100 procent av grundbeloppet och

b) för första kalenderhalvåret 1963 med 90 procent av grundbeloppet, ävensom

5) de likalydande motionerna I: 729 av herr *Öhman m. fl.* och II: 877 av herr *Hagberg m. fl.*, vari hemställts,

a) att riksdagen bifaller Kungl. Maj:ts proposition nr 150 i fråga om att preliminär skatt för budgetåret 1962/63 skall utgå med 100 procent av grundbeloppet

b) att riksdagen hemställer till Kungl. Maj:t att uppdraga åt den allmänna skatteberedningen att skyndsamt framlägga utredning och förslag beträffande den omfördelning av skattebördan som förordas i motionerna.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framställda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna I: 729, II: 878—II: 881.

Statsverkspropositionen

I det i statsverkspropositionen intagna förslaget till beräkning av inkomsterna å driftbudgeten under budgetåret 1962/63 är bevillningarna i överensstämmelse med departementschefens förslag beräknade till följande belopp:

	Kronor
Skatt å inkomst, förmögenhet och rörelse:	
Skatt å inkomst och förmögenhet m. m.	7 800 000 000
Kupongskatt	7 000 000
Utskiftningsskatt och ersättningsskatt	1 000 000
Skogsvårdsavgifter	10 200 000

	Kronor	Kronor
Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter	2 000 000	
Arvsskatt och gåvoskatt	115 000 000	
Lotterivinstskatt	83 000 000	
Omsättnings- och expeditionsstämplor m. m.	115 000 000	8 133 200 000
Automobilskattemedel:		
Fordonsskatt	475 000 000	
Bensin- och brännoljeskatt	1 050 000 000	1 525 000 000
Tullar och acciser:		
Tullmedel	900 000 000	
Allmän varuskatt	2 700 000 000	
Särskilda varuskatter	365 000 000	
Omsättningsskatt å motorfordon	200 000 000	
Regleringsavgift och accis å fettvaror m. m.	43 000 000	
Skatt å kaffe	28 000 000	
Tobaksskatt	1 000 000 000	
Rusdrycksförsäljningsmedel av partihandels- bolag	20 000 000	
Rusdrycksförsäljningsmedel av detaljhan- delsbolag	34 000 000	
Skatt å sprit	1 250 000 000	
Skatt å vin	120 000 000	
Skatt å malt- och läskedrycker	180 000 000	
Statlig nöjesskatt	22 000 000	
Energiskatt	620 000 000	7 482 000 000
Postverket (överskott)		10 000 000

Beträffande riksstatsförslagets inkomstsida och beräkningen av de särskilda inkomsttitlarna hänvisar utskottet till den i statsverkspropositionen lämnade sammanfattningen av beräkningarna, i vilken dock endast de poster som på grund av sin storlek eller andra skäl är av speciellt intresse särskilt berörts. De närmare detaljerna i riksrevisionsverkets inkomstberäkning framgår av vid bilaga 1 till statsverkspropositionen fogat **bihang 1**.

Riksrevisionsverkets beräkning av statsinkomsternas utveckling på längre sikt

I en bilaga till riksrevisionsverkets vid statsverkspropositionen fogade inkomstberäkning för budgetåret 1962/63 har verket redovisat en promemoria med vissa beräkningar av *statsinkomsterna under budgetåren 1963/64—1965/66*. I promemorian framhålles inledningsvis att utvecklingen av statsinkomsterna i första hand är beroende av den allmänna ekonomiska

utvecklingen, för vilken på längre sikt givetvis endast schablonmässiga antaganden kan göras. Sambandet med den allmänna ekonomiska utvecklingen är särskilt utpräglat för titeln skatt å inkomst och förmögenhet m. m. Varje procents förändring i de sammanlagda till taxering uppgivna inkomsterna kan sålunda, vid en i stort oförändrad inkomststruktur, beräknas medföra en förändring i summa påförd statlig inkomstskatt, förmögenhetsskatt och folkpensionsavgifter med inemot 100 miljoner kronor per år vid nu gällande skattesatser. Kalkyler på grundval av de i proposition den 27 oktober 1961 (nr 188) föreslagna skattereglerna tyder på att också enligt dessa en procents ökning i skatteunderlaget kan väntas medföra en ökning i de påförda statsskatterna med inemot 100 miljoner kronor. Det bör dock hållas i minnet, att den föreslagna skattereformen kommer att medföra en betydande nedgång i den påförda statliga inkomstskatten för fysiska personer vid 1963 års taxering. Enligt i proposition nr 188 föreslagna skatteregler och vid ett schablonmässigt antagande om en 4-procentig ökning av skatteunderlaget vid 1964—1966 års taxeringar kan de påförda beloppen av statlig inkomstskatt, förmögenhetsskatt och folkpensionsavgifter beräknas uppgå till de belopp, som anges i följande tablå, i vilken även det enligt det föregående uppskattade beloppet vid 1962 och 1963 års taxeringar medtagits (miljoner kronor).

Taxeringsår		1964	1965	1966
1962	1963			
7 760	7 580	7 900	8 260	8 630
	—180	+320	+360	+370

I fortsättningen anför riksrevisionsverket bl. a. följande:

Genom uppborrdstekniska förhållanden kunna betydande skillnader förekomma mellan de påförda skatterna och de kassamässiga inkomsterna på skattetiteln under budgetåret. Ett ökat överuttag av preliminärskatt kan exempelvis väntas under uppborrdsåret 1962—63 dels genom att preliminärskatttabeller enligt nu gällande skatteregler komma att användas för en uppborrdstermin under nästkommande uppborrdsår och dels genom den inverkan de höjda kommunala ortsavdragen kunna beräknas få på de nya preliminärskatttabellernas utformning. Till följd härav kan den överskjutande skatten vid 1963 års taxering i motsats till vad som blev fallet för 1961 års taxering och vad som enligt det föregående förutsatts för 1962 års taxering väntas komma att bli större än den kvarstående skatten. Detta tenderar att minska behållningen på inkomstiteln under budgetåret 1963/64. I detta sammanhang kan vidare nämnas eftersläpningen i utbetalningarna av kommunalskattemedel, som blir speciellt märkbar vid större förändringar av skatteunderlaget. En antagen stegring av skatteunderlaget under budgetåren 1963/64—1965/66 med 4 procent, vilket är betydligt lägre än vad riksrevisionsverket antagit för de närmast föregående budgetåren, skulle innebära, att inkomsterna på titeln skulle uppgå till 7 100 miljoner kronor

under budgetåret 1963/64 eller 700 miljoner kronor mindre än vad som beräknas för budgetåret 1962/63. Budgetåret 1964/65 skulle de kassamässiga intäkterna på titeln uppgå till 7 500 miljoner kronor och under budgetåret 1965/66 till 8 200 miljoner kronor. Härvid har, i avvaktan på beslut om hur kommunerna skola kompenseras för skattebortfallet genom ortsavdragsreformen, denna kompensation i sin helhet tills vidare belastats inkomstskattetiteln.

För automobilskattemedlen samt för tullar och acciser utom allmän varuskatt ha skattesatserna i betydande utsträckning karaktären av styckeskatter och äro relativt oberoende av förändringar i prisnivån. Vid givna skattesatser kan därför en prognos över intäkterna för ifrågakvarande inkomsttitlar utföras med ledning av mindre preciserade antaganden om den allmänna ekonomiska utvecklingen än när det gäller titeln skatt å inkomst och förmögenhet m. m. Detsamma gäller under förutsättning av bland annat oförändrade förräntningskrav också för flertalet kapitalfonder.

I nedanstående sammanställning, i vilken även de kända beloppen för budgetåret 1960/61 och de nu beräknade beloppen för budgetåren 1961/62 och 1962/63 medtagits, ha de beräknade intäkterna under budgetåren 1963/64—1965/66 för andra titlar än titeln skatt å inkomst och förmögenhet m. m. sammanställts (miljoner kronor). Vid beräkningen har räknats med de höjda skattesatser för bensinskatt, brännoljeskatt och allmän varuskatt som föreslagits i proposition nr 188.

	1960/61	1961/62	1962/63	1963/64	1964/65	1965/66
Övrig skatt å inkomst, förmögenhet och rörelse	346	324	333	345	355	365
Automobilskattemedel	1 265	1 300	1 525	1 625	1 725	1 825
Tullar och acciser.....	5 912	6 580	7 482	7 831	8 177	8 528
Uppbörd i statens verksamhet..	229	241	254	260	270	280
Diverse inkomster	313	318	324	330	336	342
Statens affärsverksfonder.....	389	440	475	530	585	640
Övriga kapitalfonder	517	569	631	660	685	710
Summa	8 971	9 772	11 024	11 581	12 133	12 690

Beräkningen bygger på antaganden om en fortsatt ökning av nationalprodukten och dess komponenter i ungefär samma takt som hittills genomsnittligt under efterkrigstiden vid i stort sett stabil prisnivå. För vissa titlar såsom allmän varuskatt, tullmedel och i viss mån även affärsverksfonderna råder ett nära samband mellan intäkter och den löpande ekonomiska utvecklingen. Också tämligen små förändringar i utvecklingstakten för nationalprodukten och dess komponenter kunna därför giva utslag i dessa intäkter. Helt allmänt bör dessutom understrykas, att den absoluta nivån hos de beräknade beloppen för de olika inkomsttitlarna är baserad på det beräknade utfallet av motsvarande inkomster under budgetåren 1961/62 och 1962/63. I den mån denna utgångspunkt för beräkningarna förskjutes, måste givetvis beräkningarna för budgetåren 1963/64—1965/66 revideras.

Departementschefens beräkning av de särskilda inkomstitlarna

Härutinnan har departementschefen i statsverkspropositionen anfört följande.

I fråga om beräkningen av de särskilda inkomstitlarna i riksstatsförslaget ansluter jag mig till riksrevisionsverkets förslag där intet annat anges i det följande.

Som jag i det föregående framhållit avser jag att senare återkomma till frågan om den tekniska utformningen av skatteersättningen till kommunerna i anledning av ortsavdragsreformen. Riksrevisionsverket har vid sin beräkning av inkomstiteln *skatt å inkomst och förmögenhet m. m.* förutsatt oförändrade regler för utbetalning av kommunalskattemedel budgetåren 1961/62 och 1962/63. Härigenom får kommunerna under dessa budgetår automatiskt kompensation för skattebortfallet. Med hänsyn härtill torde ämbetsverkets beräkning av inkomsterna under förevarande inkomstitel nu böra godtas. Jag förordar således — i avvaktan på den översyn av inkomstberäkningen som är avsedd att företas längre fram under riksdagen — att inkomstiteln *skatt å inkomst och förmögenhet m. m.* preliminärt upptas till 7 800 milj. kr. Till frågan om återföring av medel från allmänna sjukförsäkringsfonden torde ställning inte nu behöva tagas.

I enlighet med gällande grunder bör, som jag tidigare framhållit, under budgetåret 1962/63 avsättning ske till budgetutjämningsfonden av kommunalskattemedel. De avsatta medlen bör särredovisas på budgetutjämningsfonden. Å andra sidan bör enligt samma grunder återföring från budgetutjämningsfonden ske av tidigare avsatta medel. I enlighet med riksrevisionsverkets förslag kan dessa avsättningar och återföringar beräknas resultera i en nettoåterföring av 25 milj. kr.

Skogsvårdsavgiften har av 1961 års riksdag fastställts att för år 1961 utgå efter promilletalet 1,0. I anslutning till de principer för finansieringen av skogsvårdsstyrelsernas verksamhet som antogs av 1960 års riksdag förordar jag, att skogsvårdsavgiften för år 1962 skall utgå efter oförändrat promilletal, 1,0. Jag hemställer i det följande härom, varvid jag beräknar titeln skogsvårdsavgifter till 10,2 milj. kr.

Remissbehandlingen av de förslag som framlagts av utredningen för översyn av lösen- och stämpelförordningarna har ännu inte avslutats. Det är ännu för tidigt att uttala, när detta synnerligen omfattande ärende kan föreläggas riksdagen. I enlighet med riksrevisionsverkets förslag förordar jag därför, att inkomstiteln *omsättnings- och expeditionstämplor m. m.* uppföres med 115 milj. kr.

Med hänsyn till att inkomster av brännoljeskatt redovisas under inkomstiteln *bensinskatt* föreslår jag, att nämnda titel i stället benämnes *bensin- och brännoljeskatt* och att densamma i enlighet med riksrevisionsverkets förslag uppföres med 1 050 milj. kr.

Riksrevisionsverket har i anledning av viss författningsändring föreslagit, att inkomstiteln *omsättnings- och utskänkningskatt å spritdrycker* benäm-

nes skatt å sprit samt i anslutning härtill föreslagit, att inkomstiteln *omsättningsskatt å vin* erhåller benämningen *skatt å vin*. Jag kan godta dessa förslag liksom ämbetsverkets beräkning av inkomsterna under nämnda titlar. Jag förordar således, att inkomsterna under titeln skatt å sprit uppföres med 1 250 milj. kr. och att inkomsterna under titeln skatt å vin uppföres med 120 milj. kr.

I fråga om de under rubriken *uppbörd i statens verksamhet* upptagna inkomstitlarna förordar jag följande. Med hänsyn till vad chefen för kommunikationsdepartementet senare denna dag vid behandlingen av anslagen till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut förordar angående vissa överföringar från avlönings- och omkostnadsanslagen till anslaget väderlekstjänst för luftfarten torde inkomsterna vid Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut böra uppföras med av riksrevisionsverket föreslaget belopp, 7,5 milj. kr. Inkomsterna vid matematikmaskinnämnden bör med anledning av att jag senare denna dag kommer att förordna bifall till nämndens äskanden i enlighet med riksrevisionsverkets förslag uppföras med 6 milj. kr. Inkomstiteln avgifter för granskning av biografbilder bör med hänsyn till vad jag nyss anfört beträffande den fortsatta beredningen av de av utredningen för översyn av lösen- och stämpelförordningarna framlagda förslagen uppföras med av riksrevisionsverket förordad belopp, 0,3 milj. kr. I anslutning till de förslag chefen för jordbruksdepartementet senare kommer att framlägga angående täckande av vissa kostnader för köttbesiktning vid kontrollslakterier bör en ny inkomstitel benämnd avgifter vid köttbesiktning uppföras med 2,8 milj. kr. Slutligen bör titeln inkomster vid serafimerlasarettet uppföras med 10 milj. kr.

Vid beräkningen av överskotten från affärsverken har riksrevisionsverket utgått från nuvarande taxor och nu gällande lönenivå. En eventuell höjning av lönerna fr. o. m. den 1 januari 1962 kommer givetvis att påverka affärsverkens resultat. Jag ansluter mig till riksrevisionsverkets förslag beträffande beräkningen av inkomsterna under *statens affärsverksfonder*, vilket bl. a. innebär, att jag räknar med en extra avsättning till värdeminskningskonto om 15 milj. kr. för televerket.

Ny beräkning av vissa inkomstitlar

I propositionen nr 150 har föreslagits ny beräkning av vissa inkomstitlar. Härav inhämtas bl. a. följande.

I skrivelse den 2 april 1962 har *riksrevisionsverket* jämlikt gällande instruktion avlämnat förslag till förnyad beräkning av statsverkets inkomster under de större inkomstitlarna för budgetåret 1962/63. Vid beräkningens verkställande har ämbetsverket liksom under tidigare år från vederbörande myndigheter införskaffat nya uppgifter rörande de större inkomstitlarna ävensom beträffande vissa speciellt konjunktur känsliga inkomstitlar. Beträffande de olika inkomstitlarna har riksrevisionsverket i huvudsak anfört följande.

Skatt å inkomst och förmögenhet m. m. Över denna titel redovisas utöver uppbörderna av de statsskatter, som slutligt skall redovisas på titeln, även kommunalutskylder samt vissa skatter, avgifter och bidrag, som uppbäres i samband med den allmänna skatteuppbörderna. I statsverkspropositionen uppfördes de behållna inkomsterna på titeln i överensstämmelse med riksrevisionsverkets förslag med 7 800 miljoner kronor.

Vid de förnyade beräkningar av inkomstskatttiteln, som nu verkställts, har riksrevisionsverket funnit det lämpligt att samtidigt bedöma såväl utfallet för innevarande budgetår som beräkningen av titeln för nästkommande budgetår. Dessa beräkningar kan sammanfattas på följande sätt, varvid riksrevisionsverkets beräkningar i december 1961 medtagits som jämförelse (miljoner kronor):

	1961/62 december- beräkning	ny beräk- ning	1962/63 december- beräkning	ny beräk- ning
<i>Inkomster</i>				
Preliminärskatt inklusive fyllnads- betalningar	14 400	14 460	15 040	15 160
Kvarstående skatt	990	980	1 060	1 060
Yrkesskadeförsäkringsavgifter, bi- drag till sjukförsäkringen och byggnadsforskningsavgifter från större arbetsgivare	350	360	370	430
Tillkommande skatt, sjömansskatt, restantier m. m.	320	320	320	320
Summa inkomster	16 060	16 120	16 790	16 970
<i>Utgifter</i>				
Kommunalskattemedel	5 700	5 740	6 730	6 300
Överskjutande skatt	1 030	1 020	1 050	1 050
Övriga restitutioner.....	50	50	50	50
Yrkesskadeförsäkringsavgifter, bi- drag till sjukförsäkringen och byggnadsforskningsavgifter från större arbetsgivare	350	360	370	430
Förskott till sjukkassorna m. m...	600	600	660	780
Utbetalningar till allmänna pen- sionsfonden	100	100	140	140
Omföringar	30	30	30	30
Summa utgifter	7 860	7 900	9 030	8 780
Inkomster utöver utgifter	8 200	8 220	7 760	8 190

Beträffande innebörden av de olika posterna hänvisas till riksrevisionsverkets decemberberäkning. Som framgår av sammanställningen har riksrevisionsverket vid den nu företagna beräkningen räknat med något högre

preliminärskatter och med större förskott till sjukkassorna, medan utbetalningarna av kommunalskattemedel nedräknats i jämförelse med decemberberäkningen. I det följande kommer orsakerna till dessa avvikelser att beröras.

För beräkningen av den preliminära A-skattens storlek kunde riksrevisionsverket i december utnyttja uppgifter till och med uppbördsterminen i september 1961. Nu tillgängliga uppgifter för uppbördsterminerna i november 1961 och januari 1962 utvisar för den sistnämnda terminen icke obetydligt högre belopp än vad riksrevisionsverket antog i sin decemberberäkning, medan uppgifterna för november överensstämmer med riksrevisionsverkets tidigare beräkning. De preliminära uppgifter, som föreligger för uppbördsterminen i mars 1962, motsäger icke riksrevisionsverkets beräkning i december. Genom sin karaktär av egentlig källskatt kommer den fortsatta uppbörden av preliminär A-skatt att bli beroende av lönesummans utveckling. Som utgångspunkt för lönesummans utveckling under 1962 räknade riksrevisionsverket i inkomstberäkningen i december med en ökning av lönesumman under 1961 med omkring 11 procent. Riksrevisionsverket har icke funnit skäl att frångå denna uppskattning. Vid bedömningen av den fortsatta utvecklingen av lönesumman under 1962 framhöll riksrevisionsverket i december, att man i första hand hade att ta hänsyn till att lönenivån till följd av löneglidning under 1961 vid ingången av 1962 översteg den för 1961 genomsnittliga. Även om konjunkturen under 1962 skulle dämpas något, föreföll en fortsatt löneglidning sannolik. Riksrevisionsverket ansåg också, att antalet sysselsatta kunde väntas öka. Den ökning av lönesumman, som därutöver kunde komma att bli följden av avtalsrörelsen, lät sig vid decemberberäkningen icke överblicka. Med hänsyn till vad som då var känt om utgångsläget för avtalsrörelsen, antog emellertid riksrevisionsverket, att även denna skulle komma att medföra någon löneökning. För den totala lönesumman ansåg sig dock riksrevisionsverket i december böra räkna med en lägre ökning under 1962 än under 1961. Beträffande inkomstutvecklingen under de första månaderna 1963 räknade riksrevisionsverket med 4 procents ytterligare stegring i anslutning till den normala ökningstakten för nationalprodukten till oförändrade priser.

Med utgångspunkt från den preliminära uppgörelse om tvåårsavtal, som nu träffats centralt mellan arbetsmarknadens huvudparter och med beaktande av de vid sidan härav redan träffade överenskommelserna mellan olika bransch- och arbetstagarorganisationer ävensom den inverkan härav, som kan väntas på ännu icke slutförda förhandlingar, finner riksrevisionsverket, att det tidigare gjorda antagandet om en stegring av lönesumman under 1962, vilket totalt sett motsvarade en höjning av mellan 8 och 9 procent, fortfarande synes kunna ligga till grund för inkomstberäkningen. Det bör framhållas, att riksrevisionsverket därvid jämväl utgått från de antaganden om stegring av lönesumman till följd av löneglidning, ökning av antalet sysselsatta och övergång från lägre till högre betalda yr-

ken, som gjordes redan i decemberberäkningen. Vidare må understrykas, att en given förutsättning för de gjorda antagandena är, att den inhemska konjunkturen icke förändras mera väsentligt genom störningar på arbetsmarknaden eller genom inverkan av internationella förhållanden. För de första månaderna av 1963 har riksrevisionsverket med ledning av den preliminära avtalsuppgörelsen och övriga på löneutvecklingen inverkan för ut nämnda faktorer funnit sig böra uppjustera antagandet om lönesummans ökning till 6 procent. I anslutning till detta höjda antagande för 1963 har riksrevisionsverket nu räknat med en större uppbörd av preliminär A-skatt under uppbördsåret 1963—64 än i decemberberäkningen, medan decemberberäkningens värden för uppbörden av preliminär A-skatt under uppbördsåret 1962—63 bibehållits oförändrade. För uppbördsåret 1963—64 har riksrevisionsverket även räknat med en höjning av den preliminära A-skatten till följd av höjda sjukförsäkringsavgifter i anledning av Kungl. Maj:ts proposition den 9 mars 1962 (nr 90) med förslag till lag om allmän försäkring, m. m.

Beträffande fysiska personers inkomster av andra förvärvskällor än tjänst har riksrevisionsverket räknat med samma utveckling som för lönesumman.

Vad beträffar aktiebolagen antogs vid decemberberäkningen att den sammanlagda till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten skulle bli 7 procent större vid 1962 års taxering än vid 1961 års. Riksrevisionsverket har liksom föregående år i form av en enkät till ett antal större bolag, vilka svarar för tre fjärdedelar av samtliga bolags taxerade inkomster, under mars månad inhämtat uppgifter om dessa bolags till statlig inkomstskatt beräknade taxerade inkomster vid 1962 års taxering. Enligt enkäten skulle bolagens till statlig inkomstskatt taxerade inkomster komma att öka med sammanlagt 5 procent mellan 1961 och 1962 års taxeringar. För 1963 års taxering har riksrevisionsverket liksom i december räknat med en uppgång i bolagens taxerade inkomster med 4 procent.

I den nämnda enkäten till vissa större bolag inhämtades även uppgifter om bolagens beräknade fyllnadsbetalningar av preliminärskatt under våren 1962. Med ledning av dessa uppgifter och under förutsättning av en fortsatt ökning av fysiska personers fyllnadsbetalningar har riksrevisionsverket nu beräknat beloppet för fyllnadsbetalningarna våren 1962 till 800 miljoner kronor, vilket är detsamma som i decemberberäkningen. Även beträffande fyllnadsbetalningarnas storlek under våren 1963 har riksrevisionsverket nu liksom i december räknat med ett belopp av 800 miljoner kronor.

De jämfört med decemberberäkningen större belopp, som nu beräknas för större arbetsgivares bidrag till sjukförsäkringen m. m. och förskott till sjukkassorna m. m., sammanhänger med det ändrade avgiftsuttag och de förbättrade sjukförmåner m. m., som föreslås i den förutnämnda propositionen nr 90 till årets riksdag. Det må noteras, att sjukkassornas medelsbehov kan beräknas öka redan från och med ingången av 1963, medan

uppbörd av högre sjukförsäkringsavgifter från de försäkrade först kan väntas inflyta under uppbördsterminen i mars 1963. Beträffande utbetalningarna av förskott m. m. till sjukkassorna kan vidare nämnas, att riksrevisionsverket liksom i decemberberäkningen räknat med en återföring av ca 20 miljoner kronor från allmänna sjukförsäkringsfonden under budgetåret 1962/63.

Då formen för kompensationen till kommunerna för skattebortfallet till följd av de från och med 1962 höjda kommunala ortsavdragen icke var given vid riksrevisionsverkets decemberberäkning, utgick riksrevisionsverket då från oförändrade regler för utbetalningar av kommunalskattemedel under budgetåren 1961/62 och 1962/63. Kommunerna skulle i så fall ha kompenserats för skattebortfallet på grund av ortsavdragsreformen genom direkt belastning av inkomstskatttiteln under nämnda budgetår. I anslutning till förslag i Kungl. Maj:ts proposition den 16 februari 1962 (nr 69) har riksrevisionsverket nu räknat med att kompensationen för skattebortfallet i stället skall bestridas från ett på driftbudgetens utgiftssida uppfört anslag. I överensstämmelse med förslaget i propositionen har riksrevisionsverket räknat med att detta för inkomstskatttiteln skulle betyda en nedräkning av utbetalningarna av kommunalskattemedel med 420 miljoner kronor under budgetåret 1962/63 och därmed en motsvarande ökning av de behållna inkomsterna på titeln för sistnämnda budgetår.

Övriga poster vid framräkningen av den behållna inkomsten på titeln skatt å inkomst och förmögenhet m. m. utvisar inga eller endast obetydliga förändringar jämfört med decemberberäkningen.

De avsättningar till och återföringar från budgetutjämningsfonden av kommunalskattemedel, som enligt de nu framlagda beräkningarna bör verkställas under budgetåren 1961/62 och 1962/63, framgår av nedanstående tablå, i vilken som jämförelse medtagits motsvarande belopp vid riksrevisionsverkets decemberberäkning (miljoner kronor):

	1961/62		1962/63	
	decemberberäkning	ny beräkning	decemberberäkning	ny beräkning
Avsättning	950	1 000	750	1 200
Återföring	500	500	775	800
Nettoavsättningen	450	500	—25	400

De väsentligt högre avsättningar av kommunalskattemedel, som nu beräknas bära verkställas för budgetåret 1962/63, hänger samman med att förskottet till kommunerna såsom nämnts i det föregående minskats med 420 miljoner kronor.

Med starkt understrykande av de osäkerhetsmoment, som även vid denna tidpunkt föreligger vid beräkningen, uppskattar riksrevisionsverket den behållna inkomsten på titeln skatt å inkomst och förmögenhet m. m. för budgetåret 1961/62 till 8 200 miljoner kronor och förordar, att titeln i riksstaten för budgetåret 1962/63 uppföres med likaledes 8 200 miljoner kronor, vilket är 400 miljoner kronor mer än i statsverkspropositionen.

Arvsskatt och gåvoskatt. I statsverkspropositionen är denna inkomsttitel uppförd med 115 miljoner kronor. I skrivelse till riksrevisionsverket den 16 mars 1962 förordar generalpoststyrelsen, att ifrågavarande inkomster uppföres med oförändrat belopp i riksstaten. Riksrevisionsverket föreslår i enlighet härmed, att titeln arvsskatt och gåvoskatt i riksstaten uppföres med oförändrat 115 miljoner kronor.

Lotterivinstskatt. Denna titel är i statsverkspropositionen uppförd med 83 miljoner kronor. I sin förutnämnda skrivelse har generalpoststyrelsen beräknat inkomsterna på titeln till 84 miljoner kronor, varvid förutsatts, att det särskilda lotteriet för teater och konst kommer att anordnas även under nästkommande budgetår. Under samma förutsättning föreslår riksrevisionsverket, att inkomsterna på titeln lotterivinstskatt i riksstaten uppföres med 84 miljoner kronor, vilket är 1 miljon kronor mer än i statsverkspropositionen.

Omsättnings- och expeditionsstämplar m. m. Inkomsterna under denna titel uppfördes i statsverkspropositionen med 115 miljoner kronor. I sin förenämnda skrivelse förordar generalpoststyrelsen, att inkomsterna på titeln uppföres med oförändrat belopp. Riksrevisionsverket förordar i enlighet med generalpoststyrelsens beräkning, att inkomsterna på titeln omsättnings- och expeditionsstämplar m. m. i riksstaten för budgetåret 1962/63 uppföres med oförändrat 115 miljoner kronor.

Fordonsskatt. Denna titel är i statsverkspropositionen upptagen med 475 miljoner kronor. Enligt från överståthållarämbetet och länsstyrelserna inhämtade uppgifter uppgick den debiterade fordonsskatten vid den ordinarie uppöbördsstämman i februari 1962 till 417,0 miljoner kronor, vilket är 28,9 miljoner kronor mer än det föregående år debiterade beloppet. Genom bestämmelserna i kungörelsen om anstånd i vissa fall med erläggande av automobilskatt (SFS 395/1957) kan drygt 26 miljoner kronor hänförliga till budgetåret 1961/62 beräknas inflyta först under budgetåret 1962/63. Å andra sidan innebar motsvarande bestämmelser för år 1960, att drygt 21 miljoner kronor avseende debiteringen i februari 1961 inlevererades först under innevarande budgetår. Med ledning av de anförda uppgifterna har riksrevisionsverket beräknat inkomsterna på titeln till 450 miljoner kronor för budgetåret 1961/62, vilket är samma belopp som upptogs i decemberberäkningen. Antalet registrerade personbilar och lastbilar uppgick enligt uppgifter från överståthållarämbetet och länsstyrelserna vid utgången av 1961 till ca 1 304 000 respektive ca 123 000 stycken. Beträffande utvecklingen av fordonsbeståndet under nästkommande budgetår finner sig riksrevisionsverket kunna utgå från en ökning av i stort sett samma storlek som under innevarande budgetår. Riksrevisionsverket föreslår därför, att titeln fordonsskatt i riksstaten uppföres med 480 miljoner kronor, vilket är 5 miljoner kronor mer än i statsverkspropositionen.

Bensin- och brännoljeskatt. Denna titel är i statsverkspropositionen upptagen med 1 050 miljoner kronor. För innevarande budgetår beräknar riksrevisionsverket inkomsterna på titeln till 800 miljoner kronor, vilket är 50 miljoner kronor mindre än i decemberberäkningen. Med ledning av från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, kontrollstyrelsen och jordbruksnämnden erhållna uppgifter förordar riksrevisionsverket, att titeln bensin- och brännoljeskatt i riksstaten för budgetåret 1962/63 uppföres med 1 000 miljoner kronor, vilket är 50 miljoner kronor mindre än i statsverkspropositionen.

Tullmedel. I statsverkspropositionen är denna titel uppförd med 900 miljoner kronor. I skrivelse till riksrevisionsverket den 16 mars 1962 har generaltullstyrelsen uppskattat nettouppbördens av tullmedel till oförändrat 900 miljoner kronor under budgetåret 1962/63. Riksrevisionsverket föreslår, att titeln tullmedel i riksstaten uppföres med oförändrat 900 miljoner kronor.

Allmän varuskatt. Denna titel uppfördes i statsverkspropositionen med 2 700 miljoner kronor. Riksrevisionsverket föreslår, att titeln allmän varuskatt i riksstaten för budgetåret 1962/63 uppföres med oförändrat 2 700 miljoner kronor.

Särskilda varuskatter. Denna inkomstitel är i statsverkspropositionen uppförd med 365 miljoner kronor. För innevarande budgetår beräknar riksrevisionsverket nu inkomsterna på titeln till 370 miljoner kronor, vilket är 15 miljoner kronor mer än i decemberberäkningen. Med hänsyn till det beräknade utfallet för innevarande budgetår och i anslutning till av kontrollstyrelsen föreslagen uppräknings förordar riksrevisionsverket, att titeln särskilda varuskatter i riksstaten uppföres med 380 miljoner kronor, vilket är 15 miljoner kronor mer än i statsverkspropositionen.

Omsättningsskatt å motorfordon. Denna titel är i statsverkspropositionen upptagen med 200 miljoner kronor. För innevarande budgetår beräknar riksrevisionsverket nu inkomsterna på titeln till 200 miljoner kronor, vilket är 5 miljoner kronor mer än i decemberberäkningen. Riksrevisionsverket förordar, att titeln omsättningsskatt å motorfordon i riksstaten uppföres med 205 miljoner kronor, vilket är 5 miljoner kronor mer än i statsverkspropositionen.

Regleringsavgift och accis å fettvaror m. m. Denna inkomstitel är i statsverkspropositionen uppförd med 43 miljoner kronor. Vid förnyad beräkning har jordbruksnämnden räknat med 7 miljoner kronor större inkomster på titeln. I anslutning härtill förordar riksrevisionsverket, att ifrågavarande titel i riksstaten uppföres med 50 miljoner kronor.

Tobaksskatt. Denna titel är i statsverkspropositionen uppförd med 1 000 miljoner kronor. För innevarande budgetår uppskattar riksrevisionsverket nu inkomsterna på titeln till 970 miljoner kronor, vilket är 10 miljoner kronor mer än i decemberberäkningen. I sin förnyade beräkning har kontrollstyrelsen uppskattat inkomsterna på titeln till 1 020 miljoner kronor eller samma belopp, som styrelsen föreslog skulle uppföras i statsverkspropositionen. Riksrevisionsverket förordar, att titeln tobaksskatt i riksstaten uppföres med oförändrat 1 000 miljoner kronor.

Skatt å sprit. Inkomsterna under denna titel uppfördes i statsverkspropositionen med 1 250 miljoner kronor. För innevarande budgetår uppskattar riksrevisionsverket nu inkomsterna på titeln till 1 240 miljoner kronor, vilket är 40 miljoner kronor mer än i decemberberäkningen. I sin förnyade beräkning uppskattar kontrollstyrelsen inkomsterna på titeln under budgetåret 1962/63 till 1 275 miljoner kronor. Riksrevisionsverket förordar, att titeln i riksstaten för budgetåret 1962/63 uppföres med 1 300 miljoner kronor, vilket är 50 miljoner kronor mer än i statsverkspropositionen.

Skatt å vin. Denna titel är i statsverkspropositionen upptagen med 120 miljoner kronor. I sin förnyade beräkning uppskattar kontrollstyrelsen inkomsterna på titeln under budgetåret 1962/63 till samma belopp. Riksrevisionsverket förordar, att inkomsterna på titeln skatt å vin i riksstaten uppföres med oförändrat 120 miljoner kronor.

Skatt å malt- och läskedrycker uppfördes i statsverkspropositionen med 180 miljoner kronor. Kontrollstyrelsen har i sin förnyade beräkning angivit inkomsterna till 185 miljoner kronor. I anslutning till denna beräkning föreslår riksrevisionsverket, att titeln i riksstaten uppföres med 185 miljoner kronor, vilket är 5 miljoner kronor mer än i statsverkspropositionen.

Energiskatt. Denna titel uppfördes i statsverkspropositionen med 620 miljoner kronor. För innevarande budgetår beräknade riksrevisionsverket i december inkomsterna till 560 miljoner kronor, medan inkomsterna på titeln nu uppskattas till 540 miljoner kronor. I sin förnyade beräkning har kontrollstyrelsen nedräknat inkomsterna för nästkommande budgetår med 20 miljoner kronor till 600 miljoner kronor. I överensstämmelse med kontrollstyrelsens beräkning förordar riksrevisionsverket, att titeln energiskatt i riksstaten uppföres med 600 miljoner kronor, vilket är 20 miljoner kronor mindre än i statsverkspropositionen.

Postverket. Denna titel uppfördes i statsverkspropositionen med 10 miljoner kronor i enlighet med riksrevisionsverkets förslag. Generalpoststyrelsen hade vid sin beräkning till statsverkspropositionen uppskattat inkomsterna på titeln till 7 miljoner kronor. I förnyad beräkning den 15 mars 1962 har generalpoststyrelsen uppgivit, att postverkets rörelse för bud-

getåret 1962/63, om några portohöjningar ej skulle genomföras, skulle ge ett underskott på ca 2 miljoner kronor. Det försämrade resultatet utgör skillnaden mellan en uppskattad ökning av driftkostnaderna för budgetåret 1962/63 med 11,5 miljoner kronor och en väntad ökning av inkomsterna på sammanlagt ca 2,5 miljoner kronor. Generalpoststyrelsens beräkning av driftkostnaderna för nästkommande budgetår har verkställts under antagande, att statstjänstemännens löner m. m. kommer att utgå efter oförändrade grunder under hela budgetåret. Styrelsen har meddelat, att varje procents ökning av lönerna från och med den 1 januari 1962 väntas komma att försämra driftresultatet med ytterligare 3,6 miljoner kronor. Liksom vid beräkningen till statsverkspropositionen har generalpoststyrelsen i sin förnyade beräkning icke räknat med att några vinstmedel från postsparbanken eller postgirorörelsen skall inlevereras under nästkommande budgetår. Som riksrevisionsverket påpekade i sin decemberberäkning synes detta innebära, att uppkommen vinst i sin helhet ansetts böra disponeras för nedskrivning av rörelsernas utlånta medel. Riksräkenskapsverket har i olika sammanhang, senast i underdånigt utlåtande den 28 september 1959, framhållit, att nedskrivning i varje fall icke borde ske i större utsträckning än att viss vinst erhöles från postsparbanken och postgirorörelsen. Riksrevisionsverket vidhåller denna uppfattning och förutsätter att nedskrivning av postbankens utlånta medel ej sker i större omfattning än att något underskott ej redovisas för postverkets rörelse.

Under åberopande av det anförda förordrar riksrevisionsverket, att titeln postverket i riksstaten för budgetåret 1962/63 uppföres med ett formellt belopp av 1 miljon kronor, vilket är 9 miljoner kronor mindre än i statsverkspropositionen.

Departementschefens beräkning av de särskilda inkomstitlarna m. m.

I denna del anför departementschefen i kompletteringspropositionen bl. a.

Jag ansluter mig till riksrevisionsverkets förslag till ändringar i den beräkning av vissa inkomstitlar för nästkommande budgetår, som redovisades i statsverkspropositionen med de ändringar och kompletteringar som anges i fortsättningen.

Inkomsterna av *statens affärsverksfonder* har av riksrevisionsverket upptagits med utgångspunkt från oförändrad lönenivå för de statsanställda. Inkomsterna av postverket föreslås uppförd med ett formellt belopp av 1 milj. kr., vilket i förhållande till statsverkspropositionen innebär en inkomstminskning om 9 milj. kr., samt inkomsterna av televerket, statens vattenfallsverk och domänverket med de i förhållande till statsverkspropositionen oförändrade beloppen 175, 250 respektive 40 milj. kr.

Avtalsuppgörelsen medför, tagen för sig, en utgiftsökning för postverket av ca 47 milj. kr. för budgetåret 1962/63. I detta läge har generalpoststyrelsen framlagt förslag om vissa taxehöjningar. Chefen för kommunikationsde-

partementet har på grundval härav tidigare denna dag förordat vissa justeringar av gällande posttaxor. Med hänsyn härtill bör inkomstitteln postverket uppföras med 13 milj. kr. Inkomsterna av televerket kan för budgetåret 1961/62 till följd av avtalsuppgörelsen beräknas komma att nedgå till 130 milj. kr. För budgetåret 1962/63 uppskattar jag inkomsterna från verket till samma belopp. Beträffande vattenfallsverket och domänverket torde avtalsuppgörelsen endast i mindre utsträckning påverka rörelseresultatet. Jag förordar därför att inkomstittlarna uppföres med av riksrevisionsverket angivna belopp, 250 respektive 40 milj. kr.

Såsom hemställts i statsverkspropositionen i januari bör i enlighet med gällande grunder för budgetåret 1962/63 avsättning ske till budgetutjämningsfonden av kommunalskattemedel. De avsatta medlen bör särredovisas på fonden. Å andra sidan bör enligt samma grunder återföring ske av tidigare avsatta medel. I enlighet med riksrevisionsverkets förslag kan dessa avsättningar och återföringar nu beräknas resultera i en nettoavsättning av 400 milj. kr.

Beträffande *budgetläget* har departementschefen i kompletteringspropositionen anfört bl. a. följande.

Den beskrivning av det sannolika utfallet av statsregleringen för *budgetåret 1961/62* som jag gav i årets statsverksproposition innebar en i stort sett balanserad totalbudget. Ett siffermässigt angivet totalöverskott av 160 milj. kr. antogs därvid bli eliminerat av senare tillkommande utgifter, av vilka särskilt nämndes kostnaden för statstjänstemännens lönehöjning för 1962. Det finns nu anledning att något revidera denna bedömning och räkna med en överbalansering av ca 210 milj. kr. Avvikelsen från beräkningen i statsverkspropositionen i januari, som sedd mot budgetens omslutning inte är särskilt stor, är huvudsakligen hänförlig till budgetens utgiftssida.

Riksrevisionsverket har i sin skrivelse med beräkning rörande budgetutfallet för 1961/62 (*bihang A*) upptagit *inkomsterna på driftbudgeten* till 17 994 milj. kr. I årets statsverksproposition beräknades 17 972 milj. kr. I båda fallen angav ämbetsverket, att beräkningen av affärsverkens överskott bygger på oförändrad lönenivå för statstjänstemännen. Senare har beräkningen därför justerats med hänsyn till den verkan som det nya avtalet om statstjänstemännens löner kan antas få för affärsverkens inleverans av överskottsmedel. Med hänsyn till sistnämnda beräkningar bör förenämnda inkomstbelopp om 17 994 milj. kr. nedräknas till 17 963 milj. kr. Nettoavsättningen av kommunalskattemedel till budgetutjämningsfonden, som i statsverkspropositionen upptogs till 450 milj. kr., ökas nu till 500 milj. kr.

Vad beträffar *driftbudgetens utgifter* har, utöver de i propositionen nr 2 till årets riksdag upptagna anslagen, genom äskanden å tilläggsstat tillkommit 20 milj. kr. för reglering av prisstegringar inom försvarets område, tillhoppa 58 milj. kr. för kostnader för svenska FN-styrkor m. m. och 50 milj. kr. till vissa sysselsättningspolitiska åtgärder. Härjämte har för avskrivning

av nya kapitalinvesteringar äskats 21 milj. kr. Sedan statstjänstemännens löneförhandlingar numera slutförts, tillkommer slutligen mot den beräknade kostnaden för löne- och pensionshöjningarna svarande täckningsanslag på 124 milj. kr. Sammanlagt kommer därmed anslag på 411 milj. kr. att ha anvisats eller äskats på tilläggsstater till gällande riksstat.

Vidare är det nu möjligt att bättre än tidigare överblicka den kommande belastningen på förslagsanslag och obetecknade anslag. I statsverkspropositionen redovisades ett schablonmässigt antagande av att överskridanden och besparingar skulle gå jämnt ut. Enligt riksrevisionsverket kan nu förutses, att en sammanlagd nettobesparing av 38 milj. kr. skall uppkomma vid budgetens realiserande. Det bör påpekas att lönehöjningarna medför en ändrad fördelning av de i ämbetsverkets kalkyl ingående merutgifterna och besparingarna.

Behållningarna å driftbudgetens reservationsanslag antogs i statsverkspropositionen komma att minska med 150 milj. kr. I riksrevisionsverkets beräkningar förutses nu en reservationsmedelsökning för budgetåret 1961/62 om 170 milj. kr. Enligt inom finansdepartementet senare gjorda undersökningar synes emellertid denna ökning böra uppskattas till 100 milj. kr. Ökningen är till stor del hänförlig till försvarsdepartementets anslag, framför allt materielanslagen. Att reservationsmedelsantagandet har ansetts böra ändras i förhållande till statsverkspropositionen torde reellt sett sammanhånga med den tills vidare fortsatta högkonjunkturen och dess långa leveranstider, vilket inneburit en förskjutning även av de statliga utgiftsplanerna.

I vad avser *kapitalbudgeten* har sedan i januari äskats 30 milj. kr. å tilläggsstat II till inköp av FN-obligationer. På tilläggsstater på kapitalbudgeten har därmed tillkommit sammanlagt 115 milj. kr. Riksrevisionsverkets beräkning om en förbrukning av anslagsbehållningar av 65 milj. kr. har vid den departementala beredningen ansetts böra ökas till 100 milj. kr., vilket innebär ett i förhållande till statsverkspropositionen oförändrat antagande. Det bör påpekas, att reservationsmedelsutvecklingen domineras av utbetalningarna från lånefonden för bostadsbyggande och att därför säkerheten i det gjorda antagandet i hög grad blir beroende av läget på kapitalmarknaden under budgetårets sista månader. För finansieringen av investeringarna beräknas komma att disponeras avskrivningsmedel och övriga likvida medel till ett sammanlagt belopp av 1 280 milj. kr. Det totala medelsbehovet på kapitalbudgeten för 1961/62 beräknas nu till 1 515 milj. kr., vilket är ett endast 4 milj. kr. högre belopp än som senast redovisades.

I statsverkspropositionen räknades med en ökning av dispositionen av rörliga krediter med 100 milj. kr. Den senare utvecklingen tyder på att detta antagande bör reduceras till en ökning av 50 milj. kr.

Förändringarna i det nu beräknade utfallet av totalbudgeten för 1961/62 i förhållande till beräkningarna vid fastställandet av den *ursprungliga riksstaten* kan sammanfattas på följande sätt:

<i>Totalbudgetens kassamässiga underskott enligt riksstaten</i>		— 471
Inkomstförändringar		
Merinkomst av skatt å inkomst och förmögenhet m. m.	+ 300	
Merinkomst av omsättnings- och expeditiönsstämplat m. m.	+ 12	
Merinkomst av fordonsskatt	+ 10	
Minskad inkomst av bensinskatt	— 100	
Merinkomst av tullmedel	+ 15	
Merinkomst av allmän varuskatt	+ 425	
Merinkomst av särskilda varuskatter	+ 20	
Merinkomst av tobaksskatt	+ 40	
Merinkomst av omsättnings- och utskänkningskatt å spritdrycker	+ 90	
Minskad inkomst av energiskatt	— 35	
Merinkomst av tipsmedel	+ 15	
Merinkomst av statens affärsverksfonder	+ 19	
Övriga inkomstförändringar (netto)	+ 69	+ 880
Tilläggsstatsanslag å driftbudgeten		
Reglering av prisstegringar inom försvarets område ..	— 20	
Kostnader för svenska FN-styrkor m. m.	— 58	
Vissa sysselsättningspolitiska åtgärder	— 50	
Nytt isbrytarfartyg	— 20	
Täckningsanslag för lönehöjningar	— 124	
Avskrivningsanslag	— 127	
Övriga anslag	— 12	— 411
Minskad reservationsmedelsförbrukning å driftbudgeten		+ 200
Anslagsöverskridanden och besparingar å förslagsanslag och obetecknade anslag å driftbudgeten (netto)		+ 38
Tilläggsstatsanslag å kapitalbudgeten		
Inköp av FN-obligationer	— 30	
Atomenergianläggningar	— 10	
Lån till Svenska skifferoljeaktiebolaget	— 65	
Övriga anslag	— 10	— 115
Ökad tillgång på avskrivningsmedel och övriga likvida me- del för kapitalinvesteringarnas finansiering		+ 140
Ökad disposition av rörliga krediter		— 50
<i>Totalbudgetens nu beräknade kassamässiga överskott</i>		+ 211

Av sammanställningen framgår, att totalbudgetsaldot kan väntas bli omkring 680 milj. kr. bättre än enligt de på riksstaten byggda beräkningarna. Detta förklaras i första hand av den betydande inkomstökningen å driftbudgeten. Höjningen av den allmänna varuskatten från och med årsskiftet ger

sålunda 300 milj. kr. och det förbättrade skatteunderlaget — i fjolårets kompletteringsproposition räknades med en ökning av lönesumman för år 1961 med 9 procent och för 1962 med 3 à 4 procent, medan riksrevisionsverkets kalkyl nu grundas på ökning av 11 respektive 8 à 9 procent — höjer upp inkomstskatttiteln med 300 milj. kr. Inkomstbortfallet till följd av de hösten 1961 beslutade lättnaderna i den direkta beskattningen påverkar inkomstskatttiteln endast vid ett uppbördstillfälle under budgetåret 1961/62. Samtidigt motväges till stor del de å tilläggsstat tillkomna utgifterna av reservationsmedelsökningar och besparingar på driftbudgeten.

Jag övergår här efter till att behandla det kompletterade riksstatsförslaget för *budgetåret 1962/63*. I statsverkspropositionen beräknades driftbudgetens inkomster till 18 827 milj. kr. Utgifterna upptogs till 17 324 milj. kr., i vilket belopp hade inkalkylerats en minskning av reservationsmedelsbehållningarna med 150 milj. kr. Vidare räknades med en nettoåterföring av kommunalskattemedel å 25 milj. kr. Jag redovisade följaktligen ett överskott på driftbudgeten om 1 528 milj. kr.

Enligt de nu föreliggande beräkningarna kommer *statsinkomsterna* för nästa budgetår att uppgå till 19 206 milj. kr., vilket belopp är 379 milj. kr. högre än det som redovisades i statsverkspropositionen. Förenämnda inkomstsiffra bygger på riksrevisionsverkets förnyade beräkning (*bihang B*), för vilken jag i det följande lämnar en särskild redogörelse.¹ Jag har dock företagit vissa justeringar av dessa beräkningar, bl. a. med hänsyn till återverkningarna av lönehöjningarna på affärsverkens inleverans av överskottsmedel. Den största avvikelser från statsverkspropositionens inkomstsiffra hänför sig till inkomstskatttiteln, som nu uppföres med ett 400 milj. kr. högre belopp än tidigare. Denna ökning är såtillvida rent formell som den betingas av en omläggning av redovisningen av statens utgifter för att kompensera kommunerna i anledning av 1961 års ortsavdragsreform. Statsverkspropositionens beräkning av titeln förutsatte, att kommunerna skulle kompenseras för skattebortfallet genom direkt belastning av inkomsttiteln under budgetåren 1961/62 och 1962/63. I anslutning till Kungl. Maj:ts numera framlagda förslag (propositionen nr 69) skall emellertid ifrågavarande kompensation utbetalas från ett särskilt anslag å driftbudgeten. Detta medför för inkomstskatttiteln en minskning av förskottet till kommunerna med 420 milj. kr. I övrigt innebär de nya uppskattningarna endast helt obetydliga förändringar i jämförelse med senaste beräkning. Beräkningen bygger sålunda på en stegring av den totala lönesumman med 8 à 9 procent under 1962 och 6 procent under 1963. Detta innebär i förhållande till de grunder som statsverkspropositionens inkomstberäkning baserats på ett oförändrat antagande för 1962, medan siffran för 1963 uppjusterats med ett par procentenheter. Beträffande bolagen antages nu att deras till statlig inkomstskatt taxerade inkomster kommer att öka med sammanlagt 5 procent mellan 1961 och 1962 och 4 procent mellan 1962 och 1963. Effekten av skatteunderlagets totala ökning i nu föreliggande beräkning i förhållande till stats-

¹ I detta betänkande har redogörelsen lämnats ovan.

verkspropositionen motväges dock av ökade utbetalningar från titeln till följd av höjda sjukförsäkringsavgifter enligt propositionen (nr 90) till årets riksdag med förslag till lag om allmän försäkring m. m. De väsentligaste förändringarna å olika inkomstitlar i förhållande till statsverkspropositionen framgår sammanfattningsvis av följande uppställning:

Skatt å inkomst och förmögenhet m. m.	+ 400 milj. kr
Bensin- och brännoljeskatt	— 50 » »
Särskilda varuskatter	+ 15 » »
Skatt å sprit	+ 50 » »
Energiskatt	— 20 » »
Statens affärsverksfonder	— 42 » »
Övriga inkomstitlar (netto)	+ 26 » »
	<hr/>
	Totalt + 379 milj. kr.

Jag vill i likhet med riksrevisionsverket i detta sammanhang starkt understryka den osäkerhet som inkomstberäkningarna, framför allt i vad avser inkomstskattetiteln, även vid denna tidpunkt är behäftade med.

I föreliggande beräkningar upptages nu en nettoavsättning av kommunal-skattede medel till budgetutjämningsfonden av 400 milj. kr. Förändringen i förhållande till statsverkspropositionen hänger samman med att förskottet till kommunerna, som nämnts i det föregående, minskats med 420 milj. kr.

Även beträffande *utgifterna å driftbudgeten* lämnas i det följande en särskild redogörelse. En beloppsmässigt mycket betydande utgiftsförändring sedan statsverkspropositionen hänför sig till det i det föregående omnämnda anslaget till skatteersättning till kommunerna i anledning av 1961 års ortsavdragsreform om 420 milj. kr. och som motsvaras av en lika stor utgiftsminskning å inkomstskattetiteln. Av den efterföljande redogörelsen framgår vidare, att statsverkets kostnader för bidrag till folkpensioner och sjukkassor tillhopa ökar med 107 milj. kr. i förhållande till de belopp som preliminärt upptagits i statsverkspropositionen samt att underskottet å riksgäldsfonden beräknas minska med 55 milj. kr. Lönehöjningarna för de statsanställda kan uppskattas komma att belasta driftbudgetens utgiftssida med sammanlagt 437 milj. kr., förutom den effekt uppgörelsen kan få för belastningen på täckningsanslaget för SJ:s underskott. För att begränsa SJ:s merkostnader härför, som för nästa budgetår kan beräknas uppgå till drygt 130 milj. kr., kommer, som jag redan nämnt, vissa taxehöjningar att vidtagas. Trots detta torde merbelastningen på underskottsanslaget komma att uppgå till 30 milj. kr. Det bör understrykas, att även den redovisade beräkningen av inkomsterna från vissa andra affärsverk bygger på förutsättningen att lönerkostnaderna skall kunna motvägas av rationaliseringar och taxepolitiska åtgärder.

Förändringarna av driftbudgetens anslag i förhållande till det i januari framlagda riksstatsförslaget innebär en höjning av utgifterna med 1 001 milj.

kr. från 17 174 till 18 175 milj. kr. Inklusivt SJ:s beräknade ökade underskott stiger driftbudgetens utgifter till 18 205 milj. kr.

Enligt uppgifter från vederbörande anslagsförvaltande myndigheter skulle behållningarna under driftbudgetens reservationsanslag komma att minska med totalt sett ca 250 milj. kr. under det framförliggande budgetåret. För egen del finner jag det dock mera realistiskt att räkna med att ifrågavarande förbrukning kommer att stanna vid 150 milj. kr. eller samma belopp som upptagits i statsverkspropositionen.

De redovisade uppgifterna om driftbudgetens inkomster och utgifter har sammanställts i särskild tabell. Enligt denna överstiger inkomsterna utgifterna med 851 milj. kr. Efter en bokföringsmässig korrigerings med 400 milj. kr. motsvarande det nettobelopp av kommunalskattemedel som, enligt vad jag tidigare anfört, beräknas skola avsättas till budgetutjämningsfonden, uppgår överskottet till 451 milj. kr. I statsverkspropositionen redovisades, som tidigare nämnts, ett motsvarande överskott på 1 528 milj. kr.

Jag vill framhålla att det sålunda kvarstående överskottet på 451 milj. kr. kan komma att reduceras på grund av tillkommande utgifter i form av anslagsöverskridanden och tilläggsstater. Det bör erinras om att under budgetåren 1956/57—1961/62 har tilläggsstater på driftbudgeten förekommit i följande utsträckning av andra skäl än lönehöjningar, nämligen 175, 512, 319, 104, 147 respektive 287 milj. kr. eller med i genomsnitt ca 260 milj. kr. per år.

I fråga om *kapitalbudgeten* har, sedan statsverkspropositionen avlämnades, framlagts förslag innebärande en ökning av investeringsanslagens summa med sammanlagt 73 milj. kr. Denna ökningssiffra är i huvudsak sammansatt av nytillkomna anslag för aktieteckning i ett institut för exportkrediter och särskild lagring av livsmedel å 50 respektive 33 milj. kr. samt en minskning genom överföring till driftbudgeten av ett preliminärt upptaget belopp å 20 milj. kr. för bilateralt finansiellt bistånd. Investeringsanslagens summa uppgår därmed till 2 683 milj. kr. I fråga om utvecklingen av kapitalbudgetens anslagsbehållningar tyder uppgifter från de fondförvaltande myndigheterna på en minskning under budgetåret 1962/63 med i runt tal 300 milj. kr. I statsverkspropositionen räknades med en minskning av 100 milj. kr. Detta antagande synes erfarenhetsmässigt mera sannolikt och torde därför behållas.

De avskrivningsmedel och övriga likvida medel som står till förfogande för investeringarnas finansiering dels i form av anslag å driftbudgeten, dels såsom avskrivningsmedel m. m. inom de olika kapitalfonderna kan nu beräknas uppgå till 1 281 milj. kr. Då bruttoinvesteringarna, efter den förändring som redovisats i det föregående, uppgår till 2 783 milj. kr. kan det totala medelsbehovet för kapitalbudgeten sålunda uppskattas till (2 783 — 1 281) 1 502 milj. kr. Till denna beräkning får givetvis fogas en reservation för eventuella tilläggsstatsanslag.

Myndigheternas disposition av rörliga krediter beräknades i statsverkspropositionen öka med 50 milj. kr. från utgången av budgetåret 1961/62 till

Drift-
Milj.

	1955/56	1956/57	1957/58
Inkomster	10 072	10 691	12 019
Utgifter	9 691	10 978	12 120
Överskott eller underskott	+ 381	- 287	- 101
Avsättning till (-) resp. återföring från (+) budgetutjämningsfonden av kommunalskatte- medel (netto)	- 250	- 100	- 250
Överskott eller underskott	+ 131	- 387	- 351

¹ Därav riksstat 15 914 mkr och beräknad reservationsmedelsförbrukning 100 mkr.

² Därav riksstat 15 914 mkr, tilläggsstat I och II 136 mkr samt beräknad reservationsmedelsförbrukning 150 mkr.

³ Därav riksstat 15 914 mkr, tilläggsstat I och II 411 mkr, beräknad reservationsmedelsökning 100 mkr samt beräknad nettobesparing å vissa anslag 38 mkr.

⁴ Därav riksstatsförslag 17 174 mkr och beräknad reservationsmedelsförbrukning 150 mkr.

utgången av 1962/63. Det synes inte finnas skäl att nu frångå denna beräkning.

För att få en samlad bild av statens totala faktiska inkomster och utgifter måste drift- och kapitalbudgeten på vanligt sätt sammanställas till en *totalbudget*. Resultatet redovisas i tabellen på s. 24.

I tabellen har beaktats, att återföring från respektive avsättning till budgetutjämningsfonden av kommunalskattemedel inte representerar någon kassamässig inkomst respektive utgift för staten.

Kapital-
Milj.

	1955/56	1956/57	1957/58
Investeringsanslag	2 272	2 046	2 510
Avgår: Avskrivningsmedel och övriga likvida medel	- 1 244	- 1 403	- 1 306
Återstående medelsbehov	1 028	643	1 204

¹ Därav riksstat 2 580 mkr samt beräknad förbrukning av anslagsbehållningar 100 mkr.

² Därav riksstat 2 580 mkr, tilläggsstat I och II 86 mkr samt beräknad förbrukning av anslagsbehållningar 100 mkr.

³ Därav riksstat 2 580 mkr, tilläggsstat I och II 115 mkr samt beräknad förbrukning av anslagsbehållningar 100 mkr.

budgeten

kr.

1958/59	1959/60	1960/61	1961/62			1962/63	
			enl. riks- staten	enl. stv.- prop. 1962	ny beräk- ning	enl. stv.- prop. 1962	ny beräk- ning
12 604	13 657	16 641	17 083	17 972	17 963	18 827	19 206
12 743	13 698	14 829	16 014	16 200	16 187	17 324	18 355
- 139	- 41	+1 812	+1 069	+1 772	+1 776	+1 503	+ 851
- 200	—	- 350	- 350	- 450	- 500	+ 25	- 400
- 339	- 41	+1 462	+ 719	+1 322	+1 276	+1 528	+ 451

* Därav kompl. riksstatsförslag 18 205 mkr samt beräknad reservationsmedelsförbrukning 150 mkr.

* Under dessa år gjordes dessutom avdrag för vissa medel som insatts på särskilt konto riksbanken med 356, 184 respektive 100 mkr (se motsvarande tabell i finansplanen för budget året 1958/59).

Enligt de redovisade beräkningarna skulle de nu kända transaktionerna för budgetåret 1962/63 alltså medföra ett underskott på totalbudgeten om 701 milj. kr. mot ett överskott om 211 milj. kr. för innevarande budgetår.

För att ytterligare belysa innebörden av det beräknade saldot på totalbudgeten för nästa budgetår vill jag återge följande uppgifter rörande totalbudgetens saldon under budgetåren 1951/52—1960/61 tillika med de av mig nyss beräknade saldon för budgetåren 1961/62 och 1962/63.

budgeten

kr.

1958/59	1959/60	1 0/61	1961/62			1962/63	
			enl. riks- staten	enl. stv.- prop. 1962	ny beräk- ning	enl. stv.- prop. 1962	ny beräk- ning
2 441	2 675	2 526	2 680	2 766	2 795	2 710	2 783
- 869	- 998	- 1 134	- 1 140	- 1 255	- 1 280	- 1 278	- 1 281
1 572	1 677	1 392	1 540	1 511	1 515	1 482	1 502

* Därav riksstatsförslag 2 610 mkr samt beräknad förbrukning av anslagsbehållningar 100 mkr.

* Därav kompl. riksstat 2 683 mkr samt beräknad förbrukning av anslagsbehållningar 100 mkr.

Totalbudgeten

Milj. kr.

	1960/61	1961/62			1962/63	
		Riksstat	Stv. prop. 1962	Ny beräkning	Stv. prop. 1962	Ny beräkning
Överskott (+) eller underskott (-) på driftbudgeten	+ 1 462	+ 719	+ 1 322	+ 1 276	+ 1 528	+ 451
Avsättning (+) resp. återföring (-) av kommunalskattemedel	+ 350	+ 350	+ 450	+ 500	- 25	+ 400
Medelsbehov på kapitalbudgeten efter avdrag för avskrivningar o. dyl.	- 1 392	- 1 540	- 1 511	- 1 515	- 1 432	- 1 502
Ökad (-) resp. minskad (+) disposition av rörliga krediter	- 39	—	- 100	- 50	- 50	- 50
Totalbudgetens saldo	+ 381	- 471	¹+ 161	+ 211	²+ 21	³- 701

¹ Utan hänsynstagande till ev. ytterligare tilläggsstater och överskridanden (bl. a. höjning av statstjänstemännens löner för 1962).

² Utan hänsynstagande till ev. tilläggsstater och överskridanden (bl. a. höjning av statstjänstemännens löner för 1962 och 1963).

³ Utan hänsynstagande till ev. tilläggsstater och ytterligare överskridanden.

Budgetår	Totalbudgetsaldo	Budgetår	Totalbudgetsaldo
1951/52	+ 434	1957/58	- 1 135
1952/53	- 746	1958/59	- 1 428
1953/54	- 1 098	1959/60	- 1 632
1954/55	- 1 085	1960/61	+ 381
1955/56	- 598	1961/62	+ 211
1956/57	- 762	1962/63	¹ - 701

¹ Utan hänsynstagande till ev. tilläggsstater och ytterligare överskridanden.

I anslutning till vad departementschefen sålunda anfört har Kungl. Maj:t i propositionen nr 150 föreslagit riksdagen att upptaga inkomsterna å driftbudgeten för budgetåret 1962/63 enligt en vid statsrådsprotokollet såsom *Bilaga 1* fogad specifikation. Denna specifikation överensstämmer med statsverkspropositionens förslag till beräkning av bevillningarna med undantag av att i specifikationen inkomsterna å följande inkomstitlar beräknats sålunda:

Skatt å inkomst och förmögenhet m. m.	8 200 000 000
Lotterivinstskatt	84 000 000
Fordonsskatt	480 000 000
Bensin- och brännoljeskatt	1 000 000 000
Särskilda varuskatter	380 000 000

Omsättningsskatt å motorfordon	205 000 000
Regleringsavgift och accis å fettvaror m. m.	50 000 000
Skatt å sprit	1 300 000 000
Skatt å malt- och läskedrycker	185 000 000
Energiskatt	600 000 000
Postverket (överskott)	13 000 000

Sammanfattningsvis må anföras, att de sålunda i propositionen nr 150 föreslagna beräkningarna av bevilningarna i förhållande till statsverkspropositionens beräkningar innebär en sammanlagd ökning med 421 000 000 kronor.

Motionerna

Av innehållet i de förevarande motionerna må här återges följande.

I *motionerna I: 725 och II: 880* erinras bl. a. om att fjolårets beskattningsreform medförde en skattejämkning på ca 300 milj. kronor men att motionärerna — även om utsikterna till ytterligare skattesänkning av dem då bedömdes såsom begränsade — likväl ansåg en ytterligare lättnad med ca 100 milj. kronor möjlig. I kompletteringspropositionen har departementschefen beräknat driftbudgetöverskottet till 451 milj. kronor och ansett att utrymme för skattesänkningar och utgiftsökningar utöver dem som inrymmes i kalkylerna enligt propositionen nr 150 saknas. Motionärerna betonar att försiktighet måste iakttagas härvidlag men framhåller att departementschefen bedömt det statsfinansiella läget, särskilt inkomstutvecklingen, alltför pessimistiskt. De finner det realistiskt att räkna med att statsinkomsterna under budgetåret 1962/63 blir minst 400 milj. kronor högre än enligt kompletteringspropositionen. Ett driftbudgetöverskott på 800—900 milj. kronor förefaller dem således sannolikt. Statsfinansiellt bör således finnas visst utrymme för angelägna skattesänkingsreformer. Motionärerna är emellertid införstådda med att den ovanligt kraftiga löneglidningen under det senaste året slår igenom i form av höjda priser. Det gäller att bemästra tendenserna till kostnadsinflation, bl. a. genom att anpassa avtalsrörelserna till den faktiska ekonomiska situationen. Även om det är motiverat att räkna med en viss konjunkturavmattning, kan dock konjunkturutsikterna enligt motionärernas uppfattning karakteriseras som relativt goda även för den näraliggande framtiden.

Med hänsyn till det anförda måste det samhällsekonomiska utrymmet för skattelättnader med omedelbar aktualitet anses förhållandevis begränsat. Den reform som i första hand bör komma till stånd är skattefinansiering av socialförsäkringarna. Såsom andra angelägna objekt för skattereformer anger motionärerna fördelningen av skatt mellan stat och kommun, Ortsavdragen samt åtgärder beträffande ensamstående barnförsörjare och småföretagare m. m.

Vad särskilt angår skattefinansieringen av socialförsäkringsförmånerna har detta spörsmål redan berörts i vissa motioner, som motionärerna väckt vid riksdagens början. Därvid framhölls att målet måste vara en skattefinansiering av de grundläggande socialförsäkringsförmånerna och således en total avveckling av ifrågavarande avgifter. Dessa spörsmål borde närmare övervägas av allmänna skatteberedningen, men direkt yrkande framställdes om att alla medborgare som saknade beskattningsbar inkomst skulle befrias från socialförsäkringsavgifterna. I anslutning till nu förevarande motioner upplyser motionärerna att ett fullständigt avskaffande av avgifterna skulle medföra ett betydande bortfall; enbart avskaffande av folkpensionsavgiften skulle — inbegripet avdragsrättens effekt — medföra ett inkomstbortfall å i runt tal 1 100 milj. kronor. Därför bör en mera begränsad reform genomföras, enligt vilken folkpensionsavgiften skulle uttas på den till statlig inkomstskatt beskattningsbara inkomsten och i övrigt enligt nu gällande regler, d. v. s. med 4 procent och högst 600 kronor. Till en början skulle en sådan reform för helt år räknat medföra en skattebefrielse å tillhoppa 340 milj. kronor.

Enligt motionärerna i *motionerna I: 726 och II: 879* framgår det av kompletteringspropositionen vilket utomordentligt nära samband det råder mellan den ekonomiska politiken och omfattningen av statens utgifter och inkomster. Den nu föreliggande propositionen bildar lika litet som den under januari i år framlagda finansplanen ett tillfredsställande underlag för en självständig konjunktur- och budgetbedömning. Den av regeringen förda politiken leder också till ständigt ökade utgifter, ett ständigt ökat behov av statsinkomster, ökade svårigheter att bibehålla ett fast penningvärde ävensom framtida svårigheter att öka produktionen och bibehålla full sysselsättning. I stor utsträckning har dessa tankegångar redan redovisats i tidigare framställningar men sammanfattningsvis erinras om förslagens huvudsakliga innebörd.

Den ekonomiska politiken måste inriktas på att underlätta näringslivets anpassning till den europeiska stormarknaden. Företagens konkurrenskraft är bl. a. beroende på kostnadsnivån och därmed den allmänna löneutvecklingen men den påverkas också av de skatter, som belastar företagen. Framlagda motioner rörande företagsbeskattningen avser bl. a. att gynna produktionen.

En snabb anpassningsförmåga till nya efterfrågeförhållanden eller produktionsförutsättningar kräver ökad rörlighet i det ekonomiska livet. Detta gäller både arbetskraft och kapital. Arbetsmarknadspolitiken bör därför underlätta arbetskraftsförflyttning och strukturrationalisering. Friare konkurrensförhållanden på bostadsmarknaden bör också eftersträvas.

Det frivilliga sparandet bör stimuleras och penningvärdet bevaras. Därvid bör den statliga inkomstskatten göras proportionell för det stora flertalet skattebetalare. Utgiftsexpansionen hos staten och kommunerna bör hållas tillbaka.

De statsfinansiella verkningarna av motionärernas under innevarande riksdag väckta förslag redovisas i tabellform. Härvid bortses från skattesänkningarna och vidare redovisas endast den budgetförstärkning som med övriga förslag skulle åstadkommas. Av tabellen framgår att motionärerna föreslagit budgetförstärkningar, som ger utrymme för skattesänkningar med 351 milj. kronor för budgetåret 1962/63 och 422 milj. kronor för budgetåret 1963/64.

De väsentligaste posterna bakom dessa siffror avser bostadspolitiken; bl. a. innebär förslaget om ränteeftergifter en utgiftsminskning på 195 milj. kronor för budgetåret 1962/63. Bland förordade besparingar nämnes vidare begränsning av driftbidraget å 30 milj. kronor till SJ m. m.

De av motionärerna förordade skattelättnaderna redovisas likaledes i tabellform. Det sammanlagda inkomstbortfallet anges till 342 milj. kronor för budgetåret 1962/63 och 624 milj. kronor för budgetåret 1963/64.

Den föreslagna nettoförstärkningen av budgeten för budgetåret 1962/63, 351 milj. kronor, uppgår således till praktiskt taget samma belopp som det föreslagna inkomstbortfallet, 342 milj. kronor. Motionärernas budget för budgetåret 1962/63 får således anses lika stark som finansministerns.

Härutöver har yrkats åtgärder i syfte att gynna det enskilda sparandet.

De framlagda skatteförslagen avser såväl enskilda som företag. Vad de förra angår har tyngdpunkten med hänsyn till progressionen lagts vid skatteskalorna. Förbättringar i detta hänseende anses så angelägna, att motionärerna föreslår riksdagen att göra uttalande i denna riktning.

Högerpartiets alternativ är inte blott från skattebetalarnas synpunkt utan även samhällsekonomiskt — på längre sikt också statsfinansiellt — hållbarare än regeringens budgetalternativ, samtidigt som det bildar underlag för en snabbare och säkrare välständsökning i vårt samhälle samt för ett vidgande av den enskildes bestämmanderätt.

Till stöd för yrkandena i *motionerna I: 727 och II: 881* uttalas inledningsvis att av den i propositionen redovisade utgiftsökningen för budgetåret 1962/63, 1 031 milj. kronor, är 420 milj. kronor — kompensationen till kommunerna för ortsavdragshöjningen — av formell natur och innebär ingen reell utgiftsökning. Ifrågakvarande utgift avser dessutom ett och ett halvt år, varför 140 milj. kronor bortfaller beträffande budgetåret 1963/64. Den redovisade utgiftsökningen med 150 milj. kronor för minskning av den samlade behållningen på reservationsanslagen bör lämnas åt sidan vid beräkning av budgetutfallet. Förfarandet innebär att ett och samma anslagsbelopp skattemässigt täcks två gånger. Det redovisade överskottet för driftbudgeten med 451 milj. kronor bör därför justeras till 600 milj. kronor.

Beträffande driftbudgetens inkomstsida anföres i huvudsak. Inkomsterna beräknas på grundval av en förväntad ökning av skatteunderlaget med 8 å 9 procent. Motsvarande ökning anges i nationalbudgeten till 10 procent. Skillnaden mellan de olika procenttalen representerar ett inkomstbelopp av 100 å 200 milj. kronor. Riksbankens vinst har redovisats med oförändrat 50 milj.

kronor. Vinsten före avsättningar var emellertid för budgetåret 1961/62 230 milj. kronor, varför den bör kunna upptas till 100 milj. kronor. Detta är mindre än hälften av fjolårets vinst och innebär alltså en försiktig uppskattning. Driftbudgetens verkliga överskott kan därför beräknas till ca 800 milj. kronor i stället för redovisade 450 milj. kronor.

I motionerna göres dessutom vissa erinringar mot redovisningen angående den statsfinansiella utvecklingen budgetåren 1963/64—1965/66. Redovisningen grundar sig på en ökning av skatteunderlaget med 4 procent årligen. Detta innebär att penningvärdet antas bli konstant, vilket är ett orealistiskt antagande. Dessutom har inte gjorts någon justering för transaktioner av kommunalskattemedel. Enbart en justering med hänsyn härtill innebär för budgetåren 1963/64—1965/66 en förändring i inkomsterna med + 875, + 1 000 resp. + 975 milj. kronor i stället för redovisade + 150, + 850 resp. + 1 250 milj. kronor.

I motionerna lämnas en sammanfattande redogörelse beträffande de motioner, som under innevarande års riksdag väckts av motionärerna och i vilka yrkats skattelättnader eller utgiftsökningar. Netto skulle den av motionärerna förordade budgetpolitiken innebära en minskning av överskottet för nästa budgetår med 300 milj. kronor. Motionärerna anser, att skatten på sprit och vin bör höjas samt att regeringens politik beträffande byggnadsverksamheten icke är tillfredsställande. Motionsyrkandena beträffande ortsavdragen, skatteskalorna och skattelättnader för ensamstående barnförsörjare har ännu icke behandlats av riksdagen. Övriga motionsyrkanden har avslagits.

I *motionerna I: 728 och II: 878* erinras om att i kompletteringspropositionen — även om hänsyn tas till den bokföringsmässiga avsättningen till budgetutjämningsfonden å 400 milj. kronor — för budgetåret 1962/63 redovisas ett driftbudgetöverskott å 451 milj. kronor. Departementschefen har därvid bedömt konjunkturutsikterna såsom mindre gynnsamma än under föregående år. Även inom näringslivet torde man allmänt anse, att en viss nedgång i konjunkturen är att vänta. Under sådana förhållanden föreligger enligt motionärernas uppfattning inte något behov av en överbalanserad driftbudget. En sänkning av statsskatterna är därför motiverad såväl av samhällsekonomiska som av statsfinansiella skäl, i förevarande fall genom sänkning av uttagningsprocenten. En sådan skattesänkning, här beräknad till 450 milj. kronor för helt år, är ägnad att stimulera arbetsvilja och företagsamhet.

I *motionerna I: 729 och II: 877* framhålles att metoden med totalbalansering av budgeten innebär försök att skapa motiveringar för ytterligare stegring av skattetrycket. Trots denna metod visar emellertid totalbudgeten för budgetåret 1961/62 ett överskott med 211 milj. kronor. Driftbudgeten för år 1961/62 visar ett överskott med 1 276 milj. kronor och för år 1962/63 ett överskott med 1 500 milj. kronor. Statens finanser måste betecknas som goda.

Beträffande löner och priser anföres att prishöjningarna med 5 procent, som anges i nationalbudgeten, inte är förorsakade av lönestegringar. Prishöjningarna beror till stor del på bristande prisövervakning från statens sida, improduktiva militärutgifter, högräntepolitiken och skattepolitiken beträffande de indirekta skatterna.

När det gäller den allmänna skattepolitiken anföres. Statens ekonomiska resurser bör tillskapas genom att den statliga verksamheten på produktionslivets område utvidgas, genom skärpning av förmögenhetsskatten och bolagsskatten. Vanliga inkomsttagare bör erhålla skattelättnad. Förvärsavdraget för kvinnor med minderåriga barn och för ensamstående försörjare bör höjas till 4 000 kronor. Vidare bör staten överta de utgifter som kommunerna har för folkpensionering, polisväsendet och skolväsendet.

Utskottets yttrande

I propositionen nr 150 har Kungl. Maj:t bl. a. föreslagit, att statlig inkomstskatt för skattskyldiga, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, skall ingå i preliminär skatt för hela budgetåret 1962/63 med 100 procent av grundbeloppet. Vidare har Kungl. Maj:t i propositionen avgivit förslag till beräkning av bevillningarna för nämnda budgetår.

Enligt gällande bestämmelser skall procenttalet för den statliga inkomstskattens uttagande vara detsamma under helt kalenderår. Då sagda procenttal för senare hälften av löpande budgetår är 100, tillstyrker utskottet, att samma uttagsprocent bestämmes för förra hälften av budgetåret 1962/63.

Beträffande uttagsprocenten för senare hälften av budgetåret 1962/63 har i motionerna I: 728 av herrar Ringaby och Kaijser samt II: 878 av herrar Fröding och Hedin yrkats sänkning till 90, medan i motionerna I: 729 av herr Öhman m. fl. och II: 877 av herr Hagberg m. fl. förordats bifall till förslaget i propositionen.

Av den redogörelse för budgetläget som departementschefen lämnat i propositionen framgår att det sannolika utfallet av statsregleringen för det nu löpande budgetåret torde undergå endast en mindre förändring i förhållande till vad som förutsågs i årets statsverksproposition. Totalbudgeten för budgetåret 1961/62 kan sålunda enligt nu tillgängliga beräkningar antas visa ett överskott av ca 210 milj. kronor mot i statsverkspropositionen angivet överskott av 160 milj. kronor. I jämförelse med utfallet för närmast föregående budgetår, 1960/61, innebär de nu framlagda beräkningarna en försvagning av budgeten med ca 170 milj. kronor.

Enligt beräkningarna i statsverkspropositionen utvisade totalbudgeten för budgetåret 1962/63 ett formellt överskott av ca 21 milj. kronor. Därvid hade emellertid hänsyn inte tagits till vissa betydande utgiftsändringar, varom förslag skulle komma att föreläggas riksdagen men vilka då inte kunde till beloppet fixeras. Sedan uppgift om utgiftsökningarnas storlek numera vunnits ger de nya beräkningar, som redovisas i kompletteringspropositio-

nen, vid handen att en inte obetydlig försvagning av budgeten ägt rum från innevarande budgetår. Totalbudgeten kan således numera antas resultera i ett underskott av ca 700 milj. kronor, innebärande en omsvängning i totalbudgetens saldo med ca 900 milj. kronor.

Departementschefen har i propositionen bedömt denna budgetförsvagning som försvarbar med hänsyn till att en avmattning av den under de senaste åren rådande högkonjunkturen nu synes ha inträtt. Utskottet delar denna uppfattning och vill understryka att förändringen i budgetläget till stor del har sin förklaring i ökade statliga utgifter för socialförsäkringen, som på olika sätt förbättrats och utbyggt, och i beslutade ökningar av de statliga investeringarna på bl. a. utbildningens och sjukvårdens områden. Detta innebär att angelägna statliga investeringar, som hittills fått stå tillbaka med hänsyn till bristen på samhällsekonomiskt utrymme, nu kan komma till stånd.

Den ytterligare försvagning av budgeten som skulle följa av ett bifall till yrkandet i motionerna I: 728 och II: 878 om sänkning av uttagningsprocenten för statlig inkomstskatt, bör däremot enligt utskottets mening inte accepteras. Inte minst med hänsyn till att den i motionerna föreslagna åtgärden automatiskt återverkar åtminstone på första hälften av budgetåret 1963/64 finns i detta sammanhang anledning att beakta det statsfinansiella perspektivet på något längre sikt.

I samband med kompletteringspropositionen redovisas vissa kalkyler rörande utvecklingen av statsverkets inkomster och utgifter under de tre budgetåren 1963/64, 1964/65 och 1965/66. Kalkylerna utvisar en stegring av utgifterna under vissa angivna förutsättningar med 800, 1 000 resp. 900 milj. kronor, medan inkomsterna vid en ökning av skatteunderlaget i takt med den totala produktionsstegringen, som antagits vara 4 procent per år, beräknas stiga med 200, 900 resp. 1 300 milj. kronor. Den förhållandevis obetydliga ökningen av statsinkomsterna under budgetåret 1963/64 beror främst på att en exceptionellt stor utbetalning av kommunalskattemedel faller på detta år och vidare på att beloppet av kvarstående skatt såsom en följd av 1961 års skattereform kan beräknas bli betydligt mindre än vanligt. Då statsutgifterna för samma budgetår utvisar en mer normal utveckling föreligger enligt departementschefens mening risk för att det statliga lånebehovet för budgetåret 1962/63 — vilket behov såsom ovan framhållits kan beräknas till 700 milj. kronor — kan komma att ytterligare ökas kraftigt under budgetåret 1963/64. Såsom departementschefen uttalat i propositionen synes den slutsatsen av kalkylerna kunna dras att utrymme för skattesänkningar och utgiftsökningar utöver dem som inrymmes i kalkylerna saknas, om nuvarande åtaganden skall kunna infrias och en rimlig konjunkturpolitisk rörelsefrihet bevaras. I varje fall synes det utskottet inte lämpligt att i detta läge tillstyrka en skattesänkning av den natur som förordats i motionerna I: 728 och II: 878, vilken åtgärd enligt motionärernas beräkningar medför ett årligt inkomstbortfall av drygt 450 milj. kronor varav ca 150 milj. kronor faller på budgetåret 1962/63.

Utskottet anser sig med stöd av det anförda böra tillstyrka departementschefens förslag att procenttalet för uttagande av statlig inkomstskatt för senare hälften av budgetåret 1962/63 fastställas till 100. Yrkandet i motionerna I: 728 och II: 878 avstyrkes alltså av utskottet.

I detta sammanhang vill utskottet framhålla att utskottet inte kan dela den i motionerna I: 727 av herr Lundström m. fl. och II: 881 av herr Ohlin m. fl. framförda uppfattningen att inkomstskalkylen i propositionen för budgetåret 1963/64 bör uppjusteras med hänsyn till transaktioner rörande kommunalskattemedel. Kalkylen avser den kassamässiga utvecklingen av statsinkomsterna vid olika redovisade antaganden om skatteunderlagets stegring. Det är utvecklingen av statens lånebehov som är avgörande för bedömningen av budgetpolitikens utformning och denna påverkas av statens kassamässiga inkomster och ej av de i motionerna berörda bokföringsmässiga minnesposterna.

I nyssnämnda motioner liksom i motionerna I: 725 av herr Bengtson m. fl. och II: 880 av herr Hedlund m. fl. anföres vidare att riksrevisionsverkets antaganden om skatteunderlagets ökning under 1962/63 kan visa sig innebära någon underskattning av den faktiska stegringen. Även departementschefen berör denna eventualitet, som självfallet med hänsyn till den ofrånkomliga osäkerheten i beräkningarna inte kan uteslutas. Vid bedömningen av effekten på budgetutfallet av sådana avvikelser bör emellertid för det första framhållas att redovisningen av statens beräknade utgifter är ofullständig genom att något belopp av beräkningstekniska skäl inte kan införas för täckning av erfarenhetsmässigt under budgetåret uppkommande behov av tilläggsstater. Under de senaste sex budgetåren har dessa (exkl. löner) i genomsnitt representerat en årlig utgiftssumma av ca 260 milj. kronor.

Även ur en annan synpunkt är det enligt utskottet angeläget att understrika att en ännu snabbare ökning av skatteunderlaget än den som antagits av riksrevisionsverket icke utgör något bevis för att ett utrymme för skattesänkningar föreligger. Ur samhällsekonomisk synpunkt är tvärtom en sådan inkomstökning, om den skulle inträda, tecknet på en balansrubbing av ekonomin som motiverar en skärpning i kraven på budgetbalansen.

Utskottet har vidare att ta ställning till yrkandena i motionerna I: 726 av herr Hagberg m. fl. och II: 879 av herr Heckscher m. fl. samt I: 729 av herr Ohman m. fl. och II: 877 av herr Hagberg m. fl. om att riksdagen skall i vissa hänseenden uttala sig närmare om inriktningen av allmänna skatteberedningens utredningsarbete. Såsom föregående års bevillningsutskott uttalat i betänkande nr 60 vid behandlingen av liknande motionsyrkande kan dylika uttalanden inte anses lämpliga. Enligt givna direktiv har skatteberedningen möjlighet att överväga mycket långtgående reformer, och hinder möter ej enligt direktiven för utredningen att framlägga delförslag rörande centrala punkter, där ett snabbt genomförande av reformer visar sig önskvärt. Enligt utskottets mening bör eventuella framlida förändringar i den totala

skattebördan ligga utanför utredningens arbetsområde, då de betingas av politiska värderingar och beslut. Uttalanden av den art motionärerna önskat skulle innebära att utredningens möjligheter till ur olika synpunkter lämpliga lösningar allvarligt försvåras. Utskottet avstyrker därför de föreliggande motionsyrkandena.

Vad angår yrkandet i motionerna I: 727 av herr Lundström m. fl. och II: 881 av herr Ohlin m. fl. om utformningen av statens skattepolitik vill utskottet framhålla att utskottet tidigare under riksdagen i särskilda betänkanden behandlat de i motionerna upptagna skattefrågorna. Vad motionärerna förordat har antingen avslagits av riksdagen eller också — såsom beträffande inkomstskatteskalor och ortsavdrag — avstyrkts av utskottet i ännu inte avgjort betänkande. Med hänsyn härtill anser sig utskottet inte i detta sammanhang böra göra något ytterligare uttalande i ämnet. Det sagda äger även tillämpning på vad som i hithörande frågor anförts i motionerna I: 726 av herr Hagberg m. fl. och II: 879 av herr Heckscher m. fl. samt I: 725 av herr Bengtson m. fl. och II: 880 av herr Hedlund m. fl. Nämnas må att årets riksdag tidigare avvisat de i motionerna I: 726 och II: 879 förordade besparingsförslagen. Av de i motionerna I: 725 och II: 880 behandlade frågorna har utskottet i andra sammanhang vid årets riksdag uttalat att såväl frågan om socialförsäkringarnas finansiering som spørsmålet om höjning av ortsavdragen utöver vad som beslöts vid 1961 års höstriksdag är föremål för prövning av allmänna skatteberedningen.

Beträffande yrkandet i motionerna I: 727 av herr Lundström m. fl. och II: 881 av herr Ohlin m. fl. rörande beräkning av statens andel i vinsten från riksbanken vill utskottet framhålla att det tillkommer bankoutskottet att vid 1963 års riksdag avge förslag härutinnan. I avvaktan härpå bör motionerna i denna del inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Med det anförda anser sig utskottet ha besvarat motionerna I: 725 och II: 880 samt motionerna I: 727 och II: 881.

De i propositionen framlagda beräkningarna av bevillningarna utvisar i förhållande till statsverkspropositionen en ökning av 421 milj. kronor. Därvid har inkomsten av skatt å inkomst och förmögenhet m. m. vid den i propositionen nr 150 föreslagna uttagningsprocenten upptagits med 8 200 milj. kronor mot i statsverkspropositionen 7 800 milj. kronor. Denna ökning är rent formell och betingas av en omläggning av redovisningen av statens utgifter för att kompensera kommunerna i anledning av 1961 års ortsavdragsreform. Vad som anförts i motionerna I: 727 av herr Lundström m. fl. och II: 881 av herr Ohlin m. fl. samt I: 725 av herr Bengtson m. fl. och II: 880 av herr Hedlund m. fl. rörande påräkneliga inkomster på förevarande inkomsttitel med hänsyn till förändringar i skatteunderlaget anser utskottet inte — såsom torde framgå av det föregående — vara tillräckliga skäl till uppräknig. Det må anmärkas att utskottet i betänkandet nr 45, som ännu inte behandlats av riksdagen, avstyrkt föreliggande motionsyrkanden om sänkning av inkomstskatteskalorna och generell höjning av ortsavdragen.

Den av utskottet föreslagna beräkningen av nu ifrågavarande inkomsttitel grundas på förutsättningen att riksdagen bifaller vad sålunda föreslagits. Riksdagens ställningstagande till övriga i samma betänkande reservationsvis framställda yrkanden synes däremot inte påverka inkomstberäkningen.

Inkomsttiteln allmän varuskatt har såväl i statsverkspropositionen som i propositionen nr 150 upptagits till 2 700 milj. kronor. I sammanhanget må erinras om att utskottet i sitt betänkande nr 37 i anledning av väckta motioner tillstyrkt vissa ändringar beträffande den allmänna varuskatten. Kamrarna har stannat i olika beslut, i det att andra kammaren bifallit vad utskottet hemställt, medan första kammaren beslutat att motionerna icke skall föranleda någon riksdagens åtgärd. Därest riksdagen vid den gemensamma votering som förordats i bevillningsutskottets memorial nr 53 skulle besluta om vissa ändringar i förordningen om allmän varuskatt, kommer detta att leda till en viss inkomstminskning för statsverket. Då denna kan förutsättas blir relativt obetydlig, har utskottet likväl ansett sig kunna upptaga inkomsttiteln i fråga till 2 700 milj. kronor.

Inte heller mot de i propositionen nr 150 gjorda beräkningarna av bevillningarna i övrigt har utskottet någon erinran.

Utskottets hemställan

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen — med bifall till Kungl. Maj:ts föresvarande proposition, nr 150, i vad propositionen hänvisats till bevillningsutskottet, och med bifall till de likalydande motionerna I: 729 av herr Öhman m. fl. och II: 877 av herr Hagberg m. fl., såvitt motionerna avser skatteprocenten, ävensom med avslag å de likalydande motionerna I: 728 av herrar Ringaby och Kaijser samt II: 878 av herrar Fröding och Hedin — måtte besluta att statlig inkomstskatt för skattskyldig, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, skall ingå i preliminär skatt för budgetåret 1962/63 med 100 procent av grundbeloppet;

B) att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 725 av herr Bengtson m. fl. och II: 880 av herr Hedlund m. fl.,

2) de likalydande motionerna I: 726 av herr Hagberg m. fl. och II: 879 av herr Heckscher m. fl.,

3) de likalydande motionerna I: 727 av herr Lundström m. fl. och II: 881 av herr Ohlin m. fl.,

4) de likalydande motionerna I: 728 av herrar Ringaby och Kaijser samt II: 878 av herrar Fröding och Hedin, ävensom

5) de likalydande motionerna I: 729 av herr Öhman m. fl. och II: 877 av herr Hagberg m. fl.,

måtte, i den mån de inte kan anses besvarade genom vad utskottet ovan anfört och hemställt, av riksdagen lämnas utan åtgärd;

C) att bevilningarna för budgetåret 1962/63 måtte beräknas sålunda:

	Kronor	Kronor
Skatt å inkomst, förmögenhet och rörelse:		
Skatt å inkomst och förmögenhet m. m.	8 200 000 000	
Kupongskatt	7 000 000	
Utskiftningsskatt och ersättningsskatt	1 000 000	
Skogsvårdsavgifter	10 200 000	
Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter	2 000 000	
Arvsskatt och gåvoskatt	115 000 000	
Lotterivinstskatt	84 000 000	
Omsättnings- och expeditionsstämplor m. m.	115 000 000	8 534 200 000
Automobilskattemedel:		
Fordonsskatt	480 000 000	
Bensin- och brännoljeskatt	1 000 000 000	1 480 000 000
Tullar och acciser:		
Tullmedel	900 000 000	
Allmän varuskatt	2 700 000 000	
Särskilda varuskatter	380 000 000	
Omsättningsskatt å motorfordon	205 000 000	
Regleringsavgift och accis å fettvaror m. m.	50 000 000	
Skatt å kaffe	28 000 000	
Tobaksskatt	1 000 000 000	
Rusdrycksförsäljningsmedel av partihandels- bolag	20 000 000	
Rusdrycksförsäljningsmedel av detaljhan- delsbolag	34 000 000	
Skatt å sprit	1 300 000 000	
Skatt å vin	120 000 000	
Skatt å malt- och läskedrycker	185 000 000	
Statlig nöjesskatt	22 000 000	
Energiskatt	600 000 000	7 544 000 000
Postverket (överskott)		13 000 000

Stockholm den 18 maj 1962

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson, Hagberg, Einar Eriksson, Söderquist, Yngve Nilsson, Wärnberg, Lundström, Sundin, Wikner och Paul Jansson; samt

från andra kammaren: herrar Brandt i Aspabruk, Allard, Nilsson i Svalöv, Kärrlander*, Vigelsbo, Engkvist, fru Nettelbrandt, herrar Kristenson i Göteborg, Larsson i Umeå och von Sydow.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservationer

I) av herrar *Hagberg, Yngve Nilsson, Nilsson* i Svalöv och *von Sydow*, vilka — under åberopande av innehållet i de likalydande motionerna I: 726 av herr Hagberg m. fl. och II: 879 av herr Heckscher m. fl. samt de likalydande motionerna I: 728 av herrar Ringaby och Kaijser samt II: 878 av herrar Fröding och Hedin — ansett att utskottet under A) bort hemställa,

att riksdagen — i anledning av Kungl. Maj:ts i proposition nr 150 framlagda förslag angående skatteprocenten samt med bifall till de likalydande motionerna I: 726 och II: 879 samt I: 728 och II: 878, förstnämnda motionspar såvitt här är i fråga, ävensom i anledning av de likalydande motionerna I: 729 och II: 877, sistnämnda motioner såvitt här är i fråga — måtte — under uttalande att en utgifts- och inkomspolitik enligt de i motionerna I: 726 och II: 879 anförda riktlinjerna bort och bör föras — besluta, att statlig inkomstskatt för skattskyldig, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, skall ingå i preliminär skatt

a) för andra kalenderhalvåret 1962 med 100 procent av grundbeloppet och

b) för första kalenderhalvåret 1963 med 90 procent av grundbeloppet.

II) av herrar *Sundin* och *Vigelsbo*, vilka ansett

dels att det stycke i utskottets yttrande, som å s. 32 börjar med orden »Vad angår yrkandet» och slutar med orden »av allmänna skatteberedningen», bort ersättas av text med följande lydelse:

»I motionerna I: 725 av herr Bengtson m. fl. och II: 880 av herr Hedlund m. fl., I: 726 av herr Hagberg m. fl. och II: 879 av herr Heckscher m. fl. samt I: 727 av herr Lundström m. fl. och II: 881 av herr Ohlin m. fl. behandlas vissa frågor rörande skattepolitikens utformning. Utskottet finner anledning att i förevarande sammanhang särskilt uppmärksamma vad som anförts i det förstnämnda motionsparet. Såsom motionärerna framhåller drabbar be-

skattningen för närvarande de lägre inkomsttagarna i oproportionerligt stor utsträckning. Motionärerna framför vissa riktlinjer för lindrande av skattebördan i nämnda avseende. De grundläggande socialförsäkringsförmånerna bör enligt motionärerna helt skattefinansieras. Den kommunala inkomstskatten måste sänkas genom en rimligare kostnadsfördelning mellan staten och kommunerna. Beträffande ortsavdragen bör målsättningen vara ett rimligt skattefritt existensminimum. En höjning av ortsavdragen upp till 5 000 kronor för gifta och 2 500 kronor för ensamstående utan barn bör enligt motionärerna kunna genomföras inom en relativt nära framtid. I sammanhanget nämner motionärerna även åtgärder i skattelindrande syfte beträffande vissa ensamstående barnförsörjare, småföretagare och mindre företag i övrigt liksom åtgärder på beskattningsområdet i lokaliserings- och selsättningspolitiskt syfte. Utskottet ansluter sig helt till den målsättning, som motionärerna angivit.

Den närmaste etappen i det angivna syftet bör enligt motionärerna vara en omläggning av folkpensionsavgiften, så att denna uttages på den till statlig inkomstskatt beskattningsbara inkomsten i stället för på den taxerade inkomsten men i övrigt enligt nu gällande regler, dvs. med 4 procent och högst 600 kronor. Motionärerna förordar en sådan omläggning från och med den 1 januari 1963. Första beskattningsåret uppgår en sådan lättnad till sammanlagt cirka 340 milj. kronor, men på grund av tidpunkten för ikraftträdandet skulle statens inkomstbortfall nästkommande budgetår utgöra endast cirka 110 milj. kronor. Effekten av en sådan reform blir, att de som ej uppnår beskattningsbar inkomst helt befrias från avgiften och att alla som har beskattningsbar inkomst men vilkas taxerade inkomst ej överstiger 15 000 kronor helt kan tillgodogöra sig lättnaden. I högre inkomstlagen minskas lättnaden successivt och upphör för gifta vid en taxerad inkomst på cirka 20 000 kronor och för gifta vid en taxerad inkomst på cirka 17 500 kronor.

Motionärerna hemställer på grundval härav, att riksdagen hos Kungl. Maj:t skall anhålla om skyndsamt framläggande av förslag, i erforderlig omfattning till innevarande års höstriktsdag, rörande skattelättnad och omfördelning av skattetrycket i det angivna syftet. Såväl statsfinansiellt som konjunkturpolitiskt bör, framhåller motionärerna, den förordade omläggningen av folkpensionsavgiften nu vara möjlig att genomföra. Motionärerna finner det realistiskt att räkna med att statsinkomsterna 1962/63 från nuvarande bedömningsgrunder blir väsentligt högre än vad som förutsatts i kompletteringspropositionen. Utskottet delar denna uppfattning och tillstyrker därför motionerna I: 725 och II: 880. Till övriga motionsyrkanden i förevarande sammanhang rörande skattepolitikens utformning anser sig utskottet för närvarande inte böra ta ställning.»

dels ock att utskottet under B 1) bort hemställa,

att riksdagen — med bifall till de likalydande motionerna I: 725 av herr Bengtson m. fl. och II: 880 av herr Hed-

lund m. fl. — måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt framläggande av förslag, i erforderlig omfattning till innevarande års höstriksdag, rörande skattelättnad och omfördelning av skattetrycket i enlighet med vad utskottet ovan anfört.

III) av herrar *Hagberg, Söderquist, Yngve Nilsson, Lundström och Nilsson* i Svalöv, fru *Nettelbrandt* samt herrar *Larsson* i Umeå och *von Sydow*, vilka dels anfört följande:

»I fråga om skatteskalorna för den statliga inkomstskatten delar vi den uppfattning, som kommit till uttryck i de likalydande motionerna I: 726 av herr Hagberg m. fl. och II: 879 av herr Heckscher m. fl. samt de likalydande motionerna I: 727 av herr Lundström m. fl. och II: 881 av herr Ohlin m. fl., att den utformning som beslöts av fjolårets höstriksdag inte är tillfredsställande. Bevillningsutskottet uttalade också vid frågans behandling i fjol, att de då motionsvis framlagda ändringsförslagen ur teknisk synpunkt kunde anses »äga vissa företräden» framför de i propositionen föreslagna skalorna. En omedelbar ändring för att nå en mindre brant stegring av skatteuttaget vid övergången från det proportionella skiktet anser vi angelägen. Beslut härom kan fattas av årets riksdag. Sådant beslut bör ses som ett steg på vägen mot en fortsatt, mera omfattande reformering av skalorna, innefattande en ytterligare vidgning av den proportionella delen av skalan samt en lindring i den för närvarande synnerligen hårda marginalskatten. Av de många skilda uppgifter, som den pågående översynen av skattesystemet har att ta itu med, utgör det här angivna problemet en av de viktigaste. Vi anser att riksdagen bör i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala, att allmänna skatteberedningen bör arbeta med här angivna utgångspunkter vid utformningen av sitt förslag till nya skatteskalor.»

dels ock ansett att utskottet under B 2) bort hemställa,

att riksdagen — med bifall till motionerna I: 726 och II: 879, såvitt här är i fråga, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t giva tillkänna, att enligt dess mening allmänna skatteberedningen bör, vid utformningen av sina förslag till statliga skatteskalor, arbeta med utgångspunkt från att väsentligt bredda det proportionella inkomstskiktet och lindra progressiviteten.

IV) av herrar *Söderquist* och *Lundström*, fru *Nettelbrandt* samt herr *Larsson* i Umeå, vilka ansett

dels att utskottets yttrande bort ha följande lydelse:

I propositionen — — — (= utskottet s. 29 rad 14 uppifrån—rad 16 nedifrån) — — — i propositionen.

Vad beträffar budgetläget för det framförliggande finansåret har i de likalydande motionerna I: 727 av herr Lundström m. fl. och II: 881 av herr Ohlin m. fl. framhållits att finansministern gått förbi vissa faktorer, som emellertid bör beaktas. Motionärerna har inledningsvis påpekat att de kostnader, som belastar budgeten för nästa finansår för höjd skatteersättning till kommunerna i anledning av de höjda ortsavdragen (420 milj. kronor), i verkligheten hänför sig till ett och ett halvt år. Ett belopp motsvarande halva årskostnaden, 140 milj. kronor, kommer således att falla bort budgetåret 1963/64. Vidare har motionärerna understrukit svårigheten att med säkerhet bedöma reservationsmedelsbehållningarnas utveckling. I princip bör ifrågavarande utgiftspost, vilken av finansministern för nästa budgetår kalkylerats till 150 milj. kronor, enligt motionärernas mening tagas med i en kalkyl för statens lånebehov. Utskottet delar denna uppfattning. Efter korrigering härför blir siffran för överskottet på driftbudgeten enligt riksstaten för nästa budgetår 600 milj. kronor.

I likhet med vad som vidare framhållits i nämnda motioner — liksom i de likalydande motionerna I: 725 av herr Bengtson m. fl. och II: 880 av herr Hedlund m. fl. — vill utskottet fästa uppmärksamheten vid att den i nationalbudgeten redovisade beräkningen av skatteunderlagets ökning år 1962, vilken påverkar statsinkomsternas storlek budgetåret 1962/63, överstiger det i propositionen valda antagandet med 1—2 procentenheter. Här föreligger således en inkomstpost för statsverket av storleksordningen 100—200 milj. kronor, som inte är beaktad i propositionen och som enligt utskottets mening utgör en säkerhetsmarginal vid budgetlägets bedömning.

Det i propositionen upptagna inkomstbeloppet för riksbanksvinsten nästa budgetår framstår mot bakgrund av det faktiska utfallet av riksbankens rörelse under senare år som alltför lågt. Utskottet delar här den bedömning som gjorts i motionerna I: 727 och II: 881 och föreslår att inkomsten från riksbanksfonden för nästa budgetår upptages med 100 milj. kronor.

Vad gäller redovisningen av statsinkomsternas utveckling de närmast framförliggande budgetåren, vilken lämnas i särskild bilaga till propositionen, vill utskottet med instämmande i det påpekande, som gjorts i motionerna I: 727 och II: 881, understryka önskvärdheten av att den i motionerna angivna justeringen för kommunalskattemedlen göres. En redovisning av kommunalskattemedelstransaktionerna är nämligen nödvändig för att en klar bild skall erhållas av inkomstförutsättningarna för driftbudgeten. Det angelägna häri framstår klart mot bakgrund av att det enligt gällande budgetregler är omfattningen av statens löpande utgifter — vilka skall upptagas på driftbudgeten — som skall läggas till grund för skatteuttaget. Att avvikelser härifrån kan bli motiverade av *konjunkturpolitiska* hänsyn, är en annan fråga.

Sammanfattningsvis innebär den bedömning av budgetläget som utskottet här gjort att driftbudgetöverskottets storlek för nästa finansår med de angivna förutsättningarna kan beräknas till ca 800 milj. kronor. Den skatte- och anslagspolitik, som förordats i de likalydande motionerna I: 727 av

herr Lundström m. fl. och II: 881 av herr Ohlin m. fl. och som utskottet anser väl avvägd, skulle medfört ett överskott av ca 500 milj. kronor. Härtill vill utskottet tillfoga att för den händelse en mera väsentlig avmattning i konjunkturen skulle komma att inträffa, kommer givetvis budgetutfallet att påverkas härav. I ett sådant läge är å andra sidan en mindre överbalanserad budget naturlig.

Det bör vidare tilläggas att utskottet delar uppfattningen i motionerna I: 727 och II: 881 att en anpassning av spritpriserna till den aktuella löne- och prisnivån genom en höjning av alkoholbeskattningen är väl motiverad *av nykterhetspolitiska skäl*. Den statsfinansiella effekten av en sådan framtida höjning har utskottet självfallet inte kunnat beakta vid bedömningen av läget.

Vad gäller skattepolitikens utformning vill utskottet starkt betona önskvärdheten av att den orättvisa mot stora grupper av skattskyldiga med låga och medelstora inkomster, som beslutet vid föregående höstriksdag innebar, så snabbt som möjligt avlägsnas. En omedelbar höjning av de skattefria bottenavdragen (ortsavdragen) är av denna anledning ytterst välmotiverad. Detsamma gäller den nuvarande gränsen i fråga om barnets ålder (nu 16 år) för rätt till samma beskattning som den fullständiga familjen för de ensamstående barnförsörjarna. Även den statliga inkomstskatteskalan bör reformeras. I första hand bör den markanta stegring i skatteuttaget, som skalan enligt höstriksdagens beslut innebär för inkomster i den progressiva delens nedre inkomstskikt, skyndsamt mildras. Härutöver är det enligt utskottets uppfattning angeläget att den allmänna skatteberedningen vid sin översyn av skalorna tar i sikte att utarbeta förslag, som innebär en fortsatt breddning av skiktet för proportionell beskattning och en lindring i progressivitet och marginals katt. En sådan mera omfattande reform bör givetvis även innesluta en höjning av de skattefria bottenavdragen.

Vad i övrigt angår inkomstbeskattningen för fysiska personer vill utskottet starkt betona angelägenheten av en väsentlig höjning av förvärvsavdragen i främsta rummet i de fall där den skattskyldige har minderåriga barn.

Här angivna lättnader i inkomstskatten anser utskottet böra komma i första hand.

Den aktuella konjunktursituationen med dess tydliga drag av en pågående kostnadsinflation samtidigt med avmattningstendenser och sysselsättningssvårigheter inom vissa sektorer gör det angeläget att bl. a. med härför anpassade ändringar i skattelagstiftningen söka motverka kostnadsstegringarna. Här kommer såsom framhållits i vissa av de nu väckta motionerna drivmedelsbeskattningen, varulagervärderingsreglerna och omsbelastningen av produktionsförnödenheterna in i bilden. Utskottet vill med anslutning till vad som i motionerna anförts härom betona angelägenheten av ändrade skatteregler i angivna hänseenden.

Inkomsttiteln allmän — — — (= utskottet s. 33 rad 5—rad 18 uppifrån)
— — — någon crinran.

dels ock att utskottet under B 3) bort hemställa,

att riksdagen — med bifall till de likalydande motionerna I: 727 av herr Lundström m. fl. och II: 881 av herr Ohlin m. fl. och med ändring av vad Kungl. Maj:t föreslagit i proposition nr 150 — måtte vad avser inkomsterna å driftbudgeten för budgetåret 1962/63 upptaga inkomsterna från riksbanksfonden till 100 000 000 kronor.